

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ Гуманітарно-педагогічний факультет

УДК 378.6;005.642.6

НУБІП України

ПОГОДЖЕНО

Декан факультету

гуманітарно-педагогічного

(назва факультету (ННІ))

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

педагогіки

(назва кафедри)

Савицька І.М.

(підпис)

(ПІБ)

20__р.

Сопівник Р.В.

(підпис)

(ПІБ)

20__р.

НУБІП України

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему **Формування навичок управління часу у студентів коледжів (на прикладі Київського коледжу будівництва, архітектури та дизайну)**

НУБІП України

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

(код і назва)

Освітня програма Інформаційно-комунікаційні технології в освіті

(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

(освітньо-професійна або освітньо-наукова)

НУБІП України

Гарант освітньої програми

доктор пед. наук, доцент

(науковий ступінь та вчене звання)

Кучай О.В.

(підпис)

(ПІБ)

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи

кандидат пед. наук

(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Єресько О.В.

(ПІБ)

НУБІП України

Виконав

(підпис)

Кваснюк Владислав Юрійович

(ПІБ студента)

НУБІП України

КИЇВ – 2021

НУБІП України

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

2

Факультет: Гуманітарно-педагогічний
Кафедра: Педагогіки
Освітній ступінь: «Магістр»
Спеціальність: 011 «Освітні, педагогічні науки»
Освітня програма: «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті»

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Завідувач кафедри педагогіки

_____ Сопівник Р. В.

«_____» _____ 2021 року
ЗАВДАННЯ
ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ СТУДЕНТУ

Кваснюк Владислав Юрійович

1. Тема магістерської роботи: «Формування навичок управління часом у студентів коледжів (на прикладі Київського коледжу будівництва, архітектури та дизайну)»

Керівник магістерської роботи: Єресько О.В. кандидат пед. наук

затверджені наказом від 22.06.2021р. № 1002 «С»

2. Термін подання студентом магістерської роботи 20.11.2021
3. Вихідні дані до магістерської роботи: літературні джерела з питань самоорганізації, самоменджменту, педагогічних технологій.

4. Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Розкрити особливості «Тайм-менеджменту» як педагогічної технології;
2. Показати самоорганізацію навчальної діяльності студента на основі технології "тайм-менеджмент"

3. Зробити діагностику рівня самоорганізації студентів коледжу;

4. Здійснити реалізацію педагогічної технології «тайм-менеджмент» у навчальній діяльності студентів

5. Перелік графічного матеріалу: презентація до доповіді

6. Дата видачі завдання «30» жовтня 2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назви етапів виконання магістерської роботи	Строк виконання етапів магістерської роботи	Примітка
1.	Формування актуальності дослідження, визначення мети роботи, об'єкт та предмету дослідження	16.11.2020р.	
2.	Аналіз науково-педагогічної літератури з питань: Самоменеджменту, тайм-менеджменту	05.12.2020р.	
3.	Обґрунтування прочитаних джерел та написання 1 розділу роботи	12.02.2021р.	
4.	Порівняльний аналіз стану досліджуваного явища у минулому та на сучасному етапі та визначення шляхів вдосконалення цього явища	10.06.2021р.	
5.	Оформлення та написання 2 розділу роботи	07.10.2021р.	
6.	Підготовка магістерської роботи до захисту	20.11.2021р.	

Керівник: доцент кафедри Педагогіки _____ /Єресько О. В.

Завдання прийняв «30» жовтня 2020 р. _____ /Кваснюк В. Ю.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТУ У СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖІВ.....	
1.1. "Тайм-менеджмент" як педагогічна технологія.....	9
1.2. Самоорганізація навчальної діяльності студента на основі технології "тайм-менеджмент" як предмет педагогічного дослідження.....	19
Висновки до першого розділу	32
РОЗДІЛ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ «ТАЙМ- МЕНЕДЖМЕНТ» У САМООРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТА КОЛЕДЖУ.....	
2.1. Уявлення студентів про самоорганізацію часу.....	35
2.2. Діагностика рівня самоорганізації студентів коледжу.....	46
2.3. Реалізація педагогічної технології «тайм-менеджмент» у навчальній діяльності студентів	49
Висновки до другого розділу	65
ВИСНОВОК.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70
ДОДАТКИ	80

Сучасна соціокультурна ситуація задає вимогу розвитку системи неперервної освіти – «навчання протягом життя» (life-long learning), в якій уміння самостійно працювати в освітньому процесі стає очевидною необхідністю.

Сучасне суспільство ставить перед усіма типами освітніх установ, завдання підготовки студентів, здатних адаптуватися в мінливих життєвих ситуаціях, готових самостійно здобувати знання та критично мислити, вміло застосовувати їх на практиці, організовувати свою навчальну діяльність та час.

Актуальність проблеми ефективного використання часу набуває все більшого значення в умовах науково-технічної революції, глобалізації, економічної кризи, появи нових форм зайнятості та, відповідно, реформування соціально-трудових відносин. Час – це найцінніший ресурс людини, який є обмеженим та невідновним, його не можна замінити чи відшкодувати, однак можна ефективно «конвертувати», перетворюючи на життєві цінності. Правильне використання часу є запорукою успішного виконання професійних обов'язків, досягнення цілей. Відтак, особливої актуальності набуває впровадження тайм-менеджменту, що дозволяє підвищити ефективність діяльності за рахунок оптимізації часових витрат на підготовку і прийняття рішень, досягнення стратегічних і тактичних цілей, виконання виробничих та інтелектуальних завдань.

У сучасній науці до теперішнього часу накопичено достатній фонд знань, необхідний для аналізу та вирішення поставленої проблеми.

Класиками концепції тайм-менеджменту вважаються Ф.У. Тейлор, А. Файоль, К. Макхем, М.Х. Мескон. На сучасному етапі найбільшого поширення дістає підходи зарубіжних фахівців – К. Білофа, Т. Брайдана, П. Дойля, Ст. Кові, Дж. Коулі, Б. Санто, С. Уорда. Окремо слід виділити праці таких вчених, як Г. Архангельський, А. Горбачов, Л. Зайверт, Х. Велтє та Й. Кноблаух, Ф. О'Коннелл, Д. Моргенстерн, С. Прентіс, Б. Трейсі.

Для українських науковців проблеми тайм-менеджменту також є досить актуальними. Зокрема, О.В. Кендюхов і К.Ю. Ягельська дослідили економічний зміст часу і роль часового фактора у розвитку економічної системи. Н.М. Буняк, О.Є. Буряченко і С.А. Яроміч, І.В. Причепя, І.Л. Соломонюк, Т.В. Лесько, Т.В. Лазоренко, Ю.О. Дідченко, Є.Д. Михайлова проаналізували сучасні методи

часової організації професійної діяльності. О.В. Євтушевська дослідила питання тайм-менеджменту з точки зору світогляду сучасної людини. Л.Л. Калініченко та А.О. Гаврилова, Г.І. Матукова й В.О. Макарєнко, А.В. Холодницька розкривають основні принципи й методики тайм-менеджменту. Г.І. Євтушенко та В.М. Дерев'янку дослідили основні причини втрат часу і надали пропозиції щодо підвищення ефективності застосування тайм-менеджменту. А.О. Маслоківська з'ясовує цілі й основні функції тайм-

менеджменту, аналізує його переваги і недоліки, а також надає рекомендації щодо ефективного планування робочого часу. Ю.В. Білявська та Н.В. Микитенко надали рекомендації щодо розподілу часу і завдань категорійного менеджера за технологією тайм-менеджменту.

У той же час науково-педагогічні реалії сьогодення показали, що проблема самоорганізації навчальної діяльності студента коледжу потребує подальшого теоретичного дослідження та експериментальної розробки.

Мета дослідження: визначити педагогічні умови використання технології «тайм-менеджмент» як засобу самоорганізації навчальної діяльності студента коледжу.

Об'єкт дослідження: навчальна діяльність студента коледжу

Предмет дослідження: педагогічні особливості формування навичок управління часу у студентів коледжів.

Завдання дослідження:

Розкрити особливості «Тайм-менеджменту» як педагогічної технології;

Показати самоорганізацію навчальної діяльності студента на основі технології "тайм-менеджмент"

Зробити діагностику рівня самоорганізації студентів коледжу;

Здійснити реалізацію педагогічної технології «тайм-менеджмент» у навчальній діяльності студентів

Для вирішення поставлених завдань використовувався комплекс методів дослідження: теоретичні (аналіз літератури, програмно-методичних документів у сфері професійної освіти); експериментальні (педагогічне спостереження, анкетування, вивчення педагогічного досвіду); методи математичної статистики.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що на відміну від проведених раніше досліджень із аналізованої проблематики: уточнено педагогічну сутність технології тайм-менеджмент, що полягає в навчанні студентів ефективної самоорганізації навчальної діяльності; виявлено

компоненти (когнітивний, емотивний, діяльнісний), критерії (системність, аксіологічність, результативність), показники (знання, відносини, вміння), рівні самоорганізації навчальної діяльності (системно-темпоральний, ситуативно-темпоральний, фрагментарно-темпоральний); встановлено педагогічні умови ефективної самоорганізації навчальної діяльності студента коледжу: освоєння системи знань тайм-менеджменту, використання тайм-менеджменту як педагогічної технології, розвиток ціннісного ставлення до феномену самоорганізації, інтенсифікація процесу розвитку умінь самоорганізації часу.

Теоретична значимість результатів дослідження полягає в тому, що його результати сприяють розширенню понятійного апарату самоорганізації навчальної діяльності; визначення статусу аксіологічного підходу до самоорганізації навчальної діяльності; збагаченню знань про засоби розвитку тайм-менеджменту як педагогічну технологію, що розширює межі застосування отриманих теоретичних результатів.

Практична значимість дослідження у тому, що розроблені та апробовані педагогічні умови ефективного використання технології тайм-менеджменту можуть бути застосовані для реалізації загальнокультурних, загальнопрофесійних та професійних компетенцій у навчальному процесі, педагогічних практиках та самостійній роботі студентів коледжу.

Структура роботи. Магістерська робота містить вступ, два розділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел, додатки.

РОЗДІЛ 1

**ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ
ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТУ У
СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖІВ****1.1. "Тайм-менеджмент" як педагогічна технологія**

Тайм-менеджмент може бути розглянутий як окрема дисципліна і як педагогічна технологія.

Дисципліна тайм-менеджмент оформилася в самостійний напрямок менеджменту організації до кінця 60-х років. XX ст. Тайм-менеджмент - це дисципліна організації часу та підвищення ефективності його використання.

Спочатку управління часом приписувалося тільки бізнесу або трудової діяльності, але згодом термін розширився, включивши і навчальну діяльність.

Починаючи з перших десятиліть XX століття, системні методи підвищення якості та рівня праці окремої людини стали одним із ключових напрямів, що впливають на підвищення ефективності будь-якої діяльності.

Серед здобутків Ф.У. Тейлора, А. Файоля, Г. Форда, Ф. та Л. Гілбрет, Г. Ганца, Г. Емерсона та інших класиків наукової організації праці основне значення полягає у формулюванні головних принципів підвищення продуктивності праці, які можна застосовувати у діяльності сучасних організацій з метою підвищення особистої ефективності [45].

Розгляд проблеми ефективної організації часу індивіда у цьому аспекті стає найбільш актуальним.

Підхід класиків школи наукового управління, в якому наголошувалося на необхідності розглядати проблеми особистої ефективності людини, можна вважати актуальною і для нашого часу, коли зростає питома частка розумової, творчої та управлінської праці в кінцевому продукті організації.

До 50-х років. XX століття управління особистим часом поступово виділяється як самостійна галузь знань у спільному менеджменті, тому в наступних розділах історико-аналітичного огляду увага зосереджується безпосередньо на тайм-менеджменті, а інші галузі науки управління торкаються лише в контексті питань ефективності праці, що вивчаються в них.

Період «класичного тайм-менеджменту» 50-ті-90-ті роки. XX століття характеризується, перш за все, тим, що ідеї тайм-менеджменту розвивалися "всередині" теоретичного та прикладного менеджменту.

Значний внесок цих дослідників у тему індивідуальної організації праці аспекті ефективності підприємства полягає у подоланні ставлення до співробітника як до об'єкта впливу і пасивному елементу системи управління, що було притаманне основоположників науки управління. Тенденційним стає визнання грамотного використання людського чинника підвищення ефективності діяльності підприємства.

Існують порівняльні переваги та недоліки основних відомих напрямків тайм-менеджменту, які склалися у 70-ті рр. XX ст.

Про тайм-менеджмент як про окремий напрямок у науці вперше було заявлено в Голландії в 70-ті рр. н. XX століття, де з'явилися спеціалізовані курси для службовців та бізнесменів з навчання планування часу. Потім проблема управління часом привернула увагу фахівців у США, Німеччині, Фінляндії та інших країнах. Тайм-менеджмент пов'язаний з іншими науками, у тому числі з педагогікою, фізикою, біологією, соціологією, філософією, психологією, оскільки в цих та деяких інших галузях знають містяться відомості про час [12].

У західній школі тайм-менеджменту 50-90-х років. XX століття можна умовно виділити дві тенденції: «технологічну» та «особистісну». До «технологічного» напрямку можна віднести роботи К. Меллера та І.С. Зайверта, в яких основний акцент зроблено на методології організації особистого та робочого часу: довгостроковому та короткостроковому плануванні, розстановці пріоритетів, контролі.

Характеризуючи сучасний західний тайм-менеджмент загалом, можна виділити таке. Для «класичного тайм-менеджменту» 60-90-х років. XX століття характерно жорсткий поділ персонального тайм-менеджменту («індивідуального» та «рольового») та організаційного тайм-менеджменту («Соціального»). Системи організації особистого часу, що належать до «технологічного» тайм-менеджменту, є логічно структурованими комбінаціями принципів та технологій, знайдених емпіричним шляхом, але які не є шляхом наукового системного аналізу [65].

Проводячи паралель із зарубіжною школою тайм-менеджменту тимчасового періоду, що розглядається, можна констатувати, що склалася протилежна ситуація. На Заході в ці роки невисока увага до персональної організації праці в науковому світі була компенсована значною кількістю

оригінальних та різнопланових публікацій консультантів з управління, призначених для масового читача, переважно управлінців та службовців комерційних фірм. Таке становище і сприяло розвитку західної школи тайм-менеджменту у другій половині ХХ століття та впровадженню даних розробок та технологій у виробничу практику та у сферу особистої організації часу.

Організація особистого часу, як і будь-яка управлінська робота, складається з обліку, нормування та планування. Завершенням є постійний контроль за виконанням плану, боротьба за його виконання, коригування плану у необхідних випадках. З економією часу справа так само, як і з економією грошей: перший крок - налагодити ретельний облік кожної витрати [49].

В галузі особистої організації праці 50-х-90-х рр. ХХ століття вітчизняна наукова організація праці за кількістю значних підходів поступається здобуткам першої половини ХХ століття.

Наступний етап у розвитку технологій підвищення особистої ефективності можна виділити за ознакою перетворення тайм-менеджменту із службової технології на комплексну дисципліну, яка стає основою особистої роботи, особистої ефективності та особистої стратегії людини.

Як соціальна практика і один із найважливіших напрямів бізнес-консультування, тайм-менеджмент (ТМ) набагато більше розвинений на Заході, ніж в Україні. Існують не лише окремі консультанти, а й цілі консалтингові організації, що спеціалізуються на ТМ, включаючи деякі його екзотичні різновиди.

Гуманізація тайм-менеджменту означає його психологізацію -серйозне зближення з психологією особистісного самопізнання, розвитку та самовдосконалення, з різними духовними практиками.

Диференціація сучасного тайм-менеджменту відбувається більшою мірою не за технологічним принципом (як це було характерно для класичного тайм-менеджменту 60-х-90-х рр. ХХ століття), а за споживчим.

Напрямок тайм-менеджменту в Україні розвивається менш активно, ніж на Заході. Проте вітчизняна школа організації особистого часу має низку досягнень і напрацювань наприкінці ХХ і на початку ХХІ століття [67].

Українська економіка на початку ХХІ століття перебуває у двоякому становищі. З одного боку, в країні є високотехнологічні підприємства, які за своїм рівнем цілком відповідають світовим стандартам підприємства ХХІ століття. На рівні виробничих технологій та організації системи управління загалом ці організації копіюють західний (високоєфективний у тимчасовому

аспекти) інжиніринг. Завдання гуманізації тайм-менеджменту з поправкою на українську ментальність, загалом, аналогічне до розглянутого вище завдання, актуального для сучасного західного тайм-менеджменту.

Організації другого типу потребують серйозного реінжинірингу, де створення системи управління часом тісно переплетено з вирішенням технологічних завдань.

Отже, тайм-менеджмент чи управління часом – дисциплінарний розділ науки та практики, присвячений вивченню проблем та методів оптимізації тимчасових витрат у різних сферах професійної діяльності.

Тайм-менеджмент – у перекладі з англійської означає «керування часом». Завдання тайм-менеджменту – так упорядкувати використання часу (і навчального, і особистого) дня та тижня, щоб встигати найголовніше.

Тайм-менеджмент студента коледжу – це послідовне та цілеспрямоване використання випробуваних технік організації особистої та навчальної діяльності у повсякденній практиці з метою оптимального використання свого часу [33].

На Заході поняття тайм-менеджменту, зазвичай, пов'язують із набором конкретних уніфікованих підходів. В Україні їй важливу роль відіграє людський азарт, може якого багато хто здатний згорнути гори, запнувшись у своїй на простій спробі підійти до творчого процесу з лінійкою, таблицею і секундоміром. Для українського менталітету пошук прийомів організації часу пов'язані з глибоким аналізом індивідуального стилю роботи конкретної людини. В організації особистого часу важливими є не загальні правила, а індивідуальний стиль, який студент собі знаходить. Якщо він йому комфортний, це дає максимальну ефективність. Загострити увагу слід тих методах, які дозволяють орієнтуватися навіть у умовах невизначеності. Тому важливо визначитися з такими параметрами, як темперамент, сенсорні переваги, біоритми його організму та навчальні цілі.

Досяжність та невичерпність резервів ефективності. Основний принцип, поруч із яким незрівнянні жодні технологічні питання. Виходячи з припущення, що резерви ефективності, розвитку та самовдосконалення не тільки реально досяжні, а й потенційно невичерпні, пошук потрібного рішення та розробка необхідного методу – питання тактичні та свідомо розв'язувані [56].

Сучасна соціокультурна ситуація задає вимогу розвитку системи безперервної освіти, в якій уміння самостійно працювати в освітньому процесі стає не просто побажанням, а очевидною необхідністю.

Дисципліна «Тайм-менеджмент» відноситься як до основної, так і варіативної частини професійного циклу.

Як будь-яка інша дисципліна «Тайм-менеджмент» включає:

- цілі та завдання освоєння дисципліни;
- вимоги до результатів освоєння змісту дисципліни;
- зміст та структура дисципліни (модуля);
- зміст розділів дисципліни;
- структура дисципліни;
- практичні заняття (семінари);
- самостійне вивчення розділів дисципліни;
- контрольні питання з дисципліни;
- тести щодо поточного контролю;
- питання до заліку;
- теми рефератів;
- навчально-методичне забезпечення дисципліни (модуля) [18].

Дисципліна «тайм-менеджмент» необхідна для вивчення освітньому простору коледжу, оскільки формує вміння самоорганізації часу студента коледжу: цілепокладання, планування, розстановку пріоритетів, навчитися раціонально використовувати свій час, вивільняти тимчасові ресурси, стати організованим, виконувати будь-які навчальні завдання з меншими витратами часу, активізувати мотивацію навчальної діяльності, досягати професійних та життєвих цілей найкоротшим шляхом.

Крім окремої дисципліни, «тайм-менеджмент» може бути розглянутий і як педагогічна технологія.

Багаторічна практика свідчить, що навчання за допомогою традиційних технологій не дозволяє розвинути ключові, базові компетентності щодо конкретної навчальної дисципліни [13].

Освітньо-інноваційні технології нової епохи набувають неопієнної актуальності в умовах радикальної зміни ціннісних орієнтирів та втрати духовної наступності між різними віковими групами населення. Нові освітні технології можуть реалізувати формування необхідних у XXI столітті конкретних соціальних ролей та функцій, відповідного рівня свідомості та практичної діяльності [43].

У педагогічній та психологічній літературі часто зустрічається поняття «технологія», що прийшло разом із розвитком комп'ютерної техніки та впровадженням нових комп'ютерних технологій. У педагогічній науці виник

особливий напрямок - педагогічна технологія. Цей напрямок зародилося у 60-ті роки у США, Англії і нині поширилося практично у всіх країнах світу. Поява цього терміну та напрями досліджень у педагогіці не є випадковістю.

Масову розробку та впровадження педагогічних технологій пов'язують із виникненням технологічного підходу до побудови навчання спочатку в американській, а потім і в європейській школі. Спочатку під педагогічною технологією розумілася спроба технізації навчального процесу, першим дітищем цього напрямку та одночасно фундаментом, на якому вишиковувалися наступні поверхи педагогічної технології, було програмоване навчання. Подальший розвиток досліджень у галузі педагогічної технології розширило її розуміння, що відбулося у різних визначеннях цього поняття відомими педагогами та методистами.

Враховуючи характер системоутворюючих зв'язків між компонентами освітньої системи, необхідно знайти ланку, яка відповідає цілям освіти у нових соціальних та економічних умовах. На наш погляд, такою ланкою можуть стати педагогічні технології та технологія «тайм-менеджмент» зокрема.

Нині педагогічну лексику міцно увійшло поняття педагогічної технології. Однак у його розумінні та вживанні існують великі різночитання.

Педагогічна технологія - сукупність психолого-педагогічних установок, що визначають спеціальний набір та компонування форм, методів, способів, прийомів навчання, виховних засобів; вона є організаційно-методичний інструментарій педагогічного процесу (Б.Т. Дихачов).

Педагогічна технологія – це змістова техніка реалізації навчального процесу (В.П. Беспалько).

Педагогічна технологія - це опис процесу досягнення запланованих результатів навчання (І.П. Волков).

Педагогічна технологія - це системний метод створення, застосування та визначення всього процесу викладання та засвоєння знань з урахуванням технічних та людських ресурсів та їх взаємодії, що ставить своїм завданням оптимізацію форм освіти (ЮНЕСКО) [72].

Педагогічна технологія означає системну сукупність та порядок функціонування всіх особистісних, інструментальних та методологічних засобів, що використовуються для досягнення педагогічних цілей» [11].

Як і будь-яка технологія, педагогічна технологія «тайм-менеджмент» є процесом, при якому відбувається якісна зміна взаємодії викладача та студента.

Схематично узагальнено педагогічну технологію можна представити наступною формулою. Педагогічна технологія «тайм-менеджмент» = мета (розвиток самоорганізації навчальної діяльності студента засобами педагогічної технології «тайм-менеджмент») + завдання (формування умінь тайм-менеджменту для особистісного зростання студента) + зміст (розділи дисципліни) + методи (діалогічний, евристичний) + Форми навчання (лекції, практичні заняття, самостійна робота) [95].

Педагогічна технологія «тайм-менеджмент» належить до технологій навчання. Студенту відводиться роль самостійного суб'єкта, що взаємодіє з навколишнім середовищем. Ця взаємодія включає всі етапи діяльності, кожен з яких робить свій специфічний внесок у розвиток особистості. Важливим при цьому є мотиваційний етап, за способом організації якого виділяються підгрупи технологій навчання, що спираються на:

- Пізнавальний інтерес;
- Індивідуальний досвід особистості;
- Творчі потреби;
- Потреби самовдосконалення;
- Аксіологічний потенціал.

Основними принципами технології «тайм-менеджмент» є: орієнтація на час як цінність, самостійна робота, індивідуальність рішення, необхідність відстеження власної ефективності, мислення, спрямоване на ефективність, досяжність та невичерпність резервів ефективності.

Педагогічна технологія "тайм-менеджмент" відповідає основним методологічним вимогам – критеріям технологічності (концептуальність, системність, керованість, ефективність, відтворюваність).

Концептуальність даної педагогічної технології передбачає, що їй властива опора на наукову концепцію самоорганізації часу, що включає філософське, психологічне, дидактичне та соціально-педагогічне обґрунтування досягнення освітніх цілей [1].

Системність показує, що «тайм-менеджмент» має всі ознаки педагогічної технології: логікою процесу, взаємозв'язком його частин, цілісністю.

Керованість технології «тайм-менеджмент» передбачає можливість діагностичного цілепокладання, планування, проектування процесу навчання, поетапної діагностики, варіювання коштів та методів з метою корекції результатів.

Ефективність цієї технології гарантує досягнення певного результату навчання, саморозвитку.

Відтворюваність передбачає можливість застосування (повторення, відтворення) педагогічної технології «тайм-менеджмент» в інших освітніх закладах, іншими суб'єктами.

Необхідно виділити основні ознаки педагогічної технології «тайм-менеджмент». По-перше, дана технологія передбачає взаємодію викладача та студента, по-друге, вона спирається на педагогічні закони та закономірності. По-третє, навчальна та навчальна діяльність попередньо ретельно проєктуються, по-четверте, вона дає гарантовано високий результат.

Педагогічна технологія «тайм-менеджмент» є продуманою у всіх деталях моделлю спільної навчальної діяльності з проєктування, організації та проведення навчального процесу викладача та студента [44].

Студенту необхідно реалізовувати педагогічну технологію «тайм-менеджмент» в освітньому просторі коледжу для розвитку умінь самоорганізації часу: цілепокладання, планування, розміщення пріоритетів, раціонального використання часу. Студенту необхідно вміти вивільняти тимчасові ресурси, виконувати будь-які навчальні завдання з меншими витратами часу, активізувати мотивацію навчальної діяльності, досягати професійних та життєвих цілей найкоротшим шляхом.

Життя дедалі частіше ставить людину на ситуацію дефіциту часу. Режим дефіциту часу, створюючи емпіричну напруженість, входить у конфлікт із емоційним переживанням, що веде до дезорганізації діяльності. Час сьогодні – цінність. Тому наскільки студент уміє організувати свій навчальний та особистий час, залежить його успішність у життєдіяльності.

1.2. Самоорганізація навчальної діяльності студента на основі технології "тайм-менеджмент" як предмет педагогічного дослідження

Когнітивний компонент самоорганізації навчальної діяльності є синтезом знань тайм-менеджменту, самоорганізації навчальної роботи на лекції, семінарі, практичному занятті, заліку, екзамені, а також бібліографічних знань на основі

провідних аксіологічних ідей елективного курсу «Тайм-менеджмент студента коледжу».

Аксіологічний компонент визначає рівень і характер мотивації на самоорганізацію навчальної діяльності, прагнення та інтерес до оволодіння знаннями та вміннями тайм-менеджменту, ціннісне ставлення до феномену самоорганізації, спрямованість на набуття тимчасової орієнтації.

Діяльнісний компонент визначається спрямованістю особистості на ефективне використання тимчасових ресурсів у самоорганізації навчальної діяльності, здатністю включитися в освітній процес з урахуванням тимчасового фактору [12].

Розглядаючи педагогічну технологію «тайм-менеджмент» як засіб самоорганізації навчальної діяльності студента коледжу та зважаючи на ціннісні орієнтації та мотивацію досягнення, ми виділили три рівні розвитку самоорганізації навчальної діяльності:

- із системно-темпоральним (високим) рівнем. Представники цієї групи мали підвищену внутрішню мотивацію на успішну самоорганізацію, високим ступенем особистісного самовизначення, пізнавального інтересу, тимчасової орієнтації. У студентів даного рівня відзначалося висока виразність прагнення успіху та орієнтації на привабливість успіху. Оскільки перешкод для актуалізації суб'єктної позиції студентів ні у сфері здібностей, ні у сфері мотивації немає, вона відбувалася швидко та ефективно.

- із ситуативно-темпоральним (середнім) рівнем. Представники цієї групи були ціннісно орієнтовані самоорганізацію навчальної діяльності, проте за виконання вправ який завжди враховували тимчасовий чинник, нехтуючи ім.

Студенти даного рівня прагнули уникати невдач, орієнтуючись на очікування успіху. В даному випадку з перешкодою для успішної актуалізації суб'єктної позиції студента були відсутність регулярності, систематичності знань, невміння здійснювати довгострокове планування.

- із фрагментарно-темпоральним (низьким) рівнем. Представники цієї групи характеризувались відсутністю інформації про тимчасове поле особистості, низькою мотивацією до самоорганізації навчальної діяльності, незрозумінням себе та своїх інтересів, нестійкістю пізнавального інтересу. Студенти даного рівня прагнули успіху, орієнтуючись на очікування невдачі. Студенти активно шукали засоби досягнення мети (як правило, заданої ззовні, наприклад, викладачем) звертаючись за допомогою до однокурсників, батьків,

педагогів. І тут ми мали справу з формальним (зовнішнім) включенням студента у діяльність [89].

В освіті реалізується принцип варіативності, який дає можливість обирати та конструювати педагогічний процес за будь-якою моделлю. При цьому важливою є організація свого роду діалогу різних педагогічних систем та інноваційних технологій навчання, апробування у практиці нових форм.

У контексті нашого дослідження однією з педагогічних умов ефективного використання технології тайм-менеджмент в освітньому процесі був розвиток ціннісного ставлення до феномену самоорганізації, що виявляється в особистісних особливостях застосування інтелект-карток, щоденника студента, портфоліо, індивідуального освітнього маршруту, що забезпечує прагнення студента до успішної самореалізації.

У процесі реалізації цієї умови тайм-менеджмент був нами застосований як педагогічна технологія.

Під аксіологічним ресурсом тайм-менеджменту ми розуміємо потенціал темпоральних умнь студента, що базуються на категорії цінності, характеристиках, структурах та ієрархії ціннісного світу.

Інноваційні технології активно впроваджуються у російський освітній простір. Під технологіями розуміються такі стратегії освіти, які вимагають засвоєння як певних знань, а й навичок його здобуття, що передбачає особливу методичну навантаженість освітнього процесу. У сучасній освіті цей термін використовується для таких освітніх практик, які не вписуються у традиційний освітній процес. По суті, цим терміном позначають методологічні інновації в освіті, які набувають все більшого поширення в освіті [76].

Сутність освітніх технологій виявляється у тому, що змінюється характерній спосіб освіти. Поряд із розвитком розумового потенціалу учнів відбувається особистісний розвиток, тобто сам процес освіти передбачає іншу позицію викладача та студента в освіті: вони виступають як рівноправні учасники освітнього процесу. Багато сучасних дослідників розвивають концепцію сучасних освітніх технологій.

Нині неможливо бути педагогічно грамотним фахівцем без вивчення всього великого арсеналу інноваційних освітніх технологій.

У сучасній соціально-економічній ситуації в нашій країні із досить високим рівнем культури необхідно заснованої переважно на механістичному запам'ятовуванні. Сьогодні актуально впроваджувати інноваційну модель навчання, що базується на використанні наявних здібностей та внутрішньої

мотивації до навчання. Як жоден вид діяльності неможливий без використання здібностей, мотивації та інформації, так неможливо бути успішним, максимально самореалізуватися без застосування на практиці основ самоменеджменту. Для деяких людей достатньо власних знань і випадкової інформації, що отримується з навколишнього середовища.

Для студентів знання та інформація, отримана у коледжі, є необхідною основою подальшого професійного вдосконалення. Відомо, що професіоналізм як риса поведінки людини починає складатися саме у процесі навчання. Знаннями стає лише та інформація, яка структурована, потрібна своїм власникам, використовується ними за певними правилами і, головне, містить у собі їхнє ставлення до цієї інформації. Це залежить від інтересу, захопленості студентів навчанням, що, безумовно, розвиває здібності, формує навички та вміння, необхідні самореалізації студента коледжу.

У зв'язку з потребою в об'єктивному оцінюванні реальних досягнень студентів у певних предметних галузях та їх здібностей до подальшої профільної та професійної освіти технологію «портфоліо» необхідно розглядати як глобальне та значуще явище, представлене як продукт взаємодії інтелектуальної та творчої, отриманої в результаті креативної творчої діяльності суб'єкта освіти.

Отже, «портфоліо» - є звіт чи портфель досягнень, за допомогою якого фіксуються, накопичуються та оцінюються індивідуальні досягнення студента у певний період його навчання за певних умов. Особливу актуальність у технології «портфоліо», набуває самооцінки власної навчальної діяльності студента або професійної діяльності педагога [48].

Портфоліо широко застосовується у зарубіжній практиці, причому діапазон його застосування постійно розширюється. Багато країн включають портфоліо до своїх освітніх систем і починають використовувати всіх рівнях освіти. Загальною тенденцією стала поява нових форм портфоліо, заснованих на застосуванні сучасних інформаційних технологій (електронний портфоліо) і орієнтованих на нові освітні цілі (паспорт компетенцій та кваліфікацій). Інше характерне явище, що лежить у руслі Болонського процесу – створення єдиних європейських зразків портфоліо, таких як ухвалений Радою Європи «Європейське мовне портфоліо».

Традиційно "портфоліо студента" розуміється як набір робіт студентів, спланована раніше індивідуальна добірка досягнень. Портфоліо - це інструмент

самоорганізації, самопізнання, самооцінки, саморозвитку та самопрезентації студента. Отже, вже в самому визначенні позначаються важливі моменти [37].

По-перше, призначення портфоліо полягає у систематизації студентом особистих досягнень у тій чи іншій сфері діяльності. У зв'язку з чим діяльність для студента має бути актуальною, відомою йому, особистісно прийнятною, а саме портфоліо може мати тематичну чи проблемну спрямованість.

По-друге, діяльність з оформлення портфоліо має бути заздалегідь спланованою, продуманою та осмисленою, спрямованою на самоорганізацію часу студента (усвідомлення кінцевого результату та визначення того, для чого здійснюється дана діяльність, планування системи дій з організації роботи над портфоліо, визначення допоміжних матеріалів, підсумкової форми надання захисту портфоліо). Отже, роботу над портфоліо можна розглядати в аспекті технології навчання, зокрема і професійного [15].

Визначаючи портфоліо як одну з технологій професійного навчання, робота студентів над портфоліо не зводиться до формального "накопичення" матеріалу.

«Портфоліо» - це модель автентичного оцінювання, яке більшою мірою, ніж традиційне націлене на виявлення:

- об'єктивно існуючого рівня володіння вміннями та навичками до самоаналізу, самоконтролю, саморегуляції, уміння передбачати, цілеспрямованість, самокритичність, самодисципліну;

- позитивних мотивів вчення (кожному учневі необхідний такий внутрішній інструмент оцінювання, який мотивував би студента «всередині», спирався б на його внутрішні потреби та мотиви саморозвитку);

- інтересу до обраного виду діяльності;

- розвитку розумової діяльності;

- критичного ставлення до навчальної діяльності;

- труднощів засвоєння (у студента, як особистості, що розвивається, є глибина, але не завжди актуалізується потреба, бачити і «відчувати» свої досягнення не тільки у вигляді окремих контрольних зрізів, а й у динаміці, у розвитку);

- рівня сформованості умінь та їх удосконалення шляхом внесення корекції до навчального процесу (аналіз та огляд даних, зібраних у портфоліо, надає чудову можливість для обговорення цілей та завдань навчального плану, оглядів результату);

У контексті нашого дослідження освітня технологія портфоліо сприяла розвитку орієнтації студента на якийсь час як цінність, осмисленню особистістю своїх досягнень та можливостей, розвитку рефлексивних здібностей осмислення себе та своїх якостей з боку самоорганізації часу [66].

Портфоліо повною мірою дало студенту можливість самостійності та навчальної ініціативи. Студент самостійно формував портфоліо, вибирав ті чи інші матеріали, самостійно оцінював свої результати, самостійно вступав у контакт із експертами. Велику вагу в портфоліо мали його самостійні роботи – проекти, практики, дослідження. Високо оцінювалися особиста навчальна ініціатива, всі форми додаткового навчання – курси, тренінги, трудовий досвід. У портфоліо студент сам представляв себе у всій унікальності своїх можливостей, досягнень, освітніх та кар'єрних планів.

Цінність освітньої технології портфоліо полягає в тому, що вона сприяє досягненню аксіологізації освіти, активізації суб'єктної позиції студента, емоційно-ціннісному відношенню до категорії час, розкриттю аксіологічного потенціалу.

За останні роки система вищої педагогічної освіти суттєво оновилася. Виникли об'єктивні передумови для вибору студентами індивідуально-освітніх маршрутів, які найбільш повно відповідають їх особистісно-професійним потребам та устремлінням. Індивідуальний навчальний маршрут є ще однією технологією самоменеджменту.

Самоорганізація навчальної діяльності, будучи показником високого рівня сформованої навчальної діяльності, заснована на самостійній постановці мети, вмінні вибрати способи діяльності, узгоджувати та координувати свої дії та відносини з іншими, на самоконтролі та самооцінці. На вміннях, володіння якими необхідне під час вибору профілю навчання, і особливо під час побудови та реалізації індивідуального освітнього маршруту.

Поняття "індивідуальний освітній маршрут" привертає увагу багатьох відомих педагогів. Зокрема, вперше на освіту як духовну мандрівку людини звернув увагу видатний російський педагог, філософ, публіцист С.І. Гессен, розглядаючи особливості університетської освіти [51].

Метою забезпечення готовності до побудови свого освітнього маршруту є становлення самоорганізації навчальної діяльності студента, що реалізується в рамках його індивідуального освітнього маршруту.

Забезпечення готовності до побудови свого освітнього маршруту – це нова системна якість професійної освіти – сукупність засобів навчання та

технологій їх використання, яка проєктується викладачем з метою організації самостійної освітньої та навчально-професійної діяльності студента [19].

Індивідуальний освітній маршрут може розглядатися і розумітися як освітня програма, як навчальний план, шлях сходження студента до освіти.

Отже, індивідуальний освітній маршрут - шлях освоєння різних освітніх програм, який самостійно прокладає студент з метою самовизначення та самореалізації при здійсненні викладачем педагогічної підтримки. У цьому визначенні знаходять відображення всі компоненти індивідуального освітнього маршруту, а саме: мета та елективність, складність, облік особистісних особливостей, допомога, змістовність, рівень організації.

Поняття освітня програма включає індивідуальний освітній маршрут, але аж ніяк не тотожна йому. Студент реалізує різні освітні програми за допомогою свого освітнього маршруту, тобто індивідуальний освітній маршрут - це спосіб реалізації, шлях освоєння освітніх програм, що пред'являються студенту, а не сама освітня програма.

Освітня програма може виступати як:

- нормативний документ, розроблений освітньою установою, що дає короткий виклад змісту освіти;
- організаційно-управлінське знання, що дозволяє реалізувати принцип особистісної орієнтації освітнього процесу шляхом визначення умов, що сприяють успішному здійсненню обраного студентом індивідуального освітнього маршруту відповідно до освітнього стандарту;
- система освіти;
- спроектований індивідуальний маршрут [18].

Таким чином, під освітньою програмою, що реалізується в індивідуальному освітньому маршруті, розуміються інваріантна та варіативна частини навчального плану.

Таке розуміння освітньої програми дозволяє реалізувати принцип особистісної орієнтації освітнього процесу через визначення умов, що сприяють досягненню студентами з різними освітніми, особистісними потребами та можливостями встановленого стандарту освіти. Однак індивідуальний освітній маршрут студента – це не просто набір освітніх програм, необхідних для оволодіння якоюсь спеціальністю, а саме шлях самовизначення студента як особистості та професіонала.

Незважаючи на те, що саме поняття індивідуального освітнього маршруту не нове, звернення до нього є досить перспективним. Використання поняття

індивідуальний освітній маршрут у новому контексті дозволяє принципово по-іншому поглянути на освіту, розглядаючи її як сходження до індивідуальності людини, до пізнання ним своєї сутності, до створення себе у своєму особистому та професійному житті.

Сучасне суспільство та освіта немислимо вже без широкого застосування інформаційних технологій, насамперед комп'ютерних. Нові технічні засоби перетворюються на обов'язкову умову навчального процесу, підвищуючи інформативність, інтенсивність та результативність навчання.

Незмінним залишається інтерес до визначення ролі і місця сучасних інформаційних технологій у процесі самоорганізації часу студентів, особливо до електронного навчання (e-learning) і мобільного навчання (m-learning) за допомогою автономних комп'ютерних засобів, що переносяться: ноутбуки, смартфони.

Інтернет-технології в освіті відповідають реаліям сьогодення. Використання Інтернет-технологій дозволяє забезпечити багатозадачність та різнорівневий підхід до навчання студентів різних спеціальностей [41].

Інтернет-технології - це автоматизоване середовище отримання, обробки, зберігання, передачі та використання знань у вигляді інформації та їх на об'єкт, реалізована у мережі Інтернет, що включає машинний і людський елементи [15].

Щодо навчання можна виділити такі Інтернет-технології:

- 1) комп'ютерні навчальні програми (електронні підручники, тренажери, лабораторні практикуми, тестові системи);
- 2) навчальні системи з урахуванням мультимедіа-технологій, побудовані з допомогою персональних комп'ютерів, відеотехніки, накопичувачів на оптичних дисках;
- 3) інтелектуальні та навчальні експертні системи, що використовуються в різних предметних галузях;
- 4) розподілені бази даних з галузей знань;
- 5) засоби телекомунікації, що включають електронну пошту, телеконференції, локальні та регіональні мережі зв'язку, мережі обміну даними;
- 6) електронні бібліотеки, розподілені та централізовані видавничі системи [10].

Використання Інтернет-технологій також може відбуватися для підвищення особистої ефективності студента коледжу.

Використання Інтернет-технологій у системі тайм-менеджменту студента коледжу дозволить йому ефективно використати свій час, грамотно розподіляючи його, вивільняти тимчасові ресурси. Тайм-менеджмент може допомогти рядом умінь та технологій, що використовуються при виконанні навчальних цілей, проектів. Цей набір включає широкий спектр діяльності: планування, розподіл, постановку цілей, аналіз тимчасових витрат, моніторинг, складання енісків і розстановка пріоритетів.

Існує кілька методів використання інформаційних технологій у системі тайм-менеджменту студента коледжу:

1) мобільний метод – за допомогою різних додатків для мобільних телефонів та кишенькових персональних комп'ютерів;

2) комп'ютерний метод – встановлене програмне забезпечення може бути використане на персональному комп'ютері, ноутбучі або планшеті;

3) online-метод - використовуючи веб-браузер, підключаєтеся до веб-ресурсу, що містить online-сервіс для хронометражу. Такий спосіб дозволяє вести хронометраж із будь-якого місця, де є Інтернет, та за допомогою будь-якого пристрою, де встановлений браузер.

До мобільного методу можна віднести програми-нагадування. Вони в потрібний час виведуть на екран повідомлення про те, що необхідно зробити зараз (підготуватися до практичного заняття, написати реферат, зробити лабораторну роботу).

Інші програми підходять для комп'ютерного використання, проте деякі мають однойменні мобільні версії.

Програма «Time master» дозволяє ефективно керувати будь-якими навчальними завданнями, дає можливість розбити завдання на прості кроки, має зручний календар, доступ із будь-якого пристрою з будь-якої точки світу. Дана програма відрізняється простим урахуванням витраченого часу, надійністю та безпекою зберігання інформації, а також можливістю нагадування по email та SMS (підтримка по email та мобільному телефону).

Електронний щоденник або органайзер є програмним інструментом, що полегшує студенту будь-яку навчальну роботу, являє собою прикладну комп'ютерну програму, призначену для збору та зберігання даних користувача з можливістю пошуку за занесеною до неї інформації. Дана програмне забезпечення допомагає організувати навчальний час та відстежувати необхідні події, а також дозволяє ставити завдання та здійснювати контроль за їх виконанням [41].

Робота типової програми для персонального комп'ютера пов'язана з рядом функцій.

Ось основні з них:

- 1) календар;
- 2) менеджер контактів (адресно-телефонна книга);
- 3) записник;
- 4) облік подій, прив'язаних до певної дати та часу (наприклад, навчальний розклад);
- 5) планувальник завдань контролю їх самостійного чи стороннього виконання;
- 6) будильники та сервіси нагадування про події, задані користувачем;
- 7) можливість роботи з електронною поштою.

Програма Microsoft Outlook надає високоякісний засіб керування тимчасовими ресурсами понад 500 мільйонам користувачів по всьому світу. Новий випуск Outlook пропонує ширший набір функцій, що полегшують навчання та спілкування в коледжі, вдома. Завдяки оновленням, логічній організації, функціям пошуку та комунікації Outlook надає найширші можливості для підвищення ефективності навчання.

У сучасних умовах виникає необхідність формування гнучкої розподіленої системи безперервної довічної освіти, за допомогою якої студент може мати доступ до світових ресурсів інформації та баз даних. Безперервно протягом життя підвищувати свої професійні навички та яка дозволяє йому бути професійно мобільним та творчо активним.

Забезпечення якісної освіти залишається однією з найважливіших проблем освіти на початку третього тисячоліття. Якість освіти – багатопланова соціальна категорія. У педагогіці цього поняття надають як вузьке значення – відповідність освіти вимогам нормативних документів (наприклад, стандартів освіти), і ширше – ступінь відповідності освіти реальним сучасним потребам особистості, нашого суспільства та держави. Вирішення проблеми підвищення якості освіти є визначальним напрямом системи освіти XXI століття – століття величезних потоків інформації [2].

Майнд-менеджмент – це технологія представлення будь-якої, навіть найскладнішої інформації, у максимально зрозумілому та наочному вигляді.

Графічні методи запису знань та систем моделювання протягом століть використовувалися в методиках навчання, мозкового штурму, запам'ятовування, візуального мислення для вирішення проблем, що виникають

у процесі діяльності педагогів, інженерів, психологів та представників багатьох інших спеціальностей.

Щодо стандартного конспектування, воно демонструє майже повну відсутність візуальної структури, кольору, образів, графічного представлення інформації, оперування з багатовимірними об'єктами, просторової орієнтації, асоціацій. Оскільки перелічені відсутні елементи мають велике значення для ефективної роботи мозку і особливо для відтворення матеріалу в ході та після його вивчення, не дивно, що процес конспектування, а нерідко й самонавчання, студенти характеризують як нецікаве, монотонне заняття. За своєю природою лінійне подання інформації не забезпечує належної свободи формування асоціацій, заважаючи творчому підходу до обробки інформації та ефективного запам'ятовування.

Інтелект-карти – це зручна техніка для представлення процесу мислення чи структурування інформації у візуальній формі. Цілі створення карт можуть бути різними: проведення презентацій, прийняття рішень, планування часу, запам'ятовування великих обсягів інформації, проведення мозкових штурмів, самоаналіз, розробка складних проєктів, навчання, розвиток, збір інформації, прийняття рішення [28].

Створення інтелект-карток дозволяє:

- структурувати ідеї в ієрархічному порядку;
- посилювати ідеї за допомогою яasnих та кольорових образів;
- показувати зв'язок між ними;
- виділяти концепції кольором, розміром шрифту;
- оцінювати та коментувати ідеї за допомогою спеціальних символів;
- мислити, використовуючи творчий та інтелектуальний потенціал [28].

Це допомагає представляти ідеї та концепції у ясній, привабливій та переконливою формою, давати цілісне бачення, сприяти розумінню та генерації ідей.

Інтелект-картки є інструментом тайм-менеджменту, вони можуть бути застосовні в освітньому процесі.

Інтелект-картки є інструментом тайм-менеджменту, вони можуть бути застосовні в освітньому процесі:

- створення ясних та зрозумілих конспектів лекцій;
- максимальна віддача від прочитання навчальної літератури;
- написання рефератів, курсових проєктів, дипломів;
- підготовка до іспитів;

НУБІП України

- навчальний план на день, тиждень, місяць, рік;
- розробка складних навчальних проєктів.

Інтелект-картки допоможуть студенту коледжу у генерації нових ідей, процесі творчості [7].

Крім традиційного використання на папері, існують мобільні та комп'ютерні версії інтелект-карток. (Програма Mindjet MindManager)

Однією з найважливіших завдань у навчанні ми бачимо визначення найбільш важливої інформації, вилучення інформації з величезної кількості ресурсів, які відкриті перед студентами коледжу в даний час за допомогою Інтернету та інших джерел інформації, запам'ятовування даної інформації через запис ключових слів і відтворення її надалі формування необхідних асоціацій, котрі пов'язують ключові поняття, концепти. Величезну роль вирішення цієї проблеми грає візуалізація інформації та вираз її за допомогою інтелект-карт.

Висновки до першого розділу

Сучасна соціокультурна ситуація задає вимогу розвитку системи безперервної освіти, в якій уміння самостійно працювати в освітньому процесі стає не просто побажанням, а очевидною необхідністю.

Тайм-менеджмент може бути розглянутий як окрема дисципліна і як педагогічна технологія.

Тайм-менеджмент студента коледжу – це послідовне та цілеспрямоване використання випробуваних технік організації особистої та навчальної діяльності у повсякденній практиці з метою оптимального використання свого часу.

Тайм-менеджмент необхідний вивчення в освітньому просторі коледжу, оскільки формує вміння самоорганізації часу студента коледжу: цілепокладання, планування, розстановку пріоритетів, навчитися раціонально використовувати свій час, вивільнити тимчасові ресурси, стати організованим, виконувати будь-які навчальні завдання з меншими витратами часу, активізувати мотивацію навчальної діяльності, досягати професійних та життєвих цілей найкоротшим шляхом.

Педагогічна технологія «тайм-менеджмент» належить до технологій навчання. Студенту відводиться роль самостійного суб'єкта, що взаємодіє з навколишнім середовищем. Ця взаємодія включає всі етапи діяльності, кожен з яких робить свій специфічний внесок у розвиток особистості.

Тайм-менеджмент - це педагогічна технологія, що дозволяє використовувати час життя студента відповідно до особистих та навчальних цілей та цінностей.

Інноваційні технології активно впроваджуються у освітній простір. Під інноваційними технологіями розуміються такі стратегії освіти, які вимагають засвоєння як певних знань, а й навичок його здобуття, що передбачає особливе методичне навантаження освітнього процесу.

Нині неможливо бути педагогічно грамотним фахівцем без вивчення всього великого арсеналу інноваційних освітніх технологій. Такими можна вважати прийоми тайм-менеджменту («матриця Ейзенхауера», «піраміда Франкліна», «принцип Парето», «сім R тайм-менеджменту», використання «наріжного часу», велика кількість різних вправ з ефективного використання часу та, звичайно, комп'ютерні та інтернет технології), майнд-менеджменту (інтелект-карти) та самоменеджменту, (щоденники, тести, опитування, дослідження, портфоліо, індивідуальний освітній маршрут).

Самоменеджмент - це вміння керувати собою. Насамперед, це самоорганізація, мистецтво управління собою та керівництво процесом управління у часі, просторі, спілкуванні, діловому світі.

Майнд-менеджмент - це технологія представлення будь-якої, навіть найскладнішої інформації, у максимально зрозумілому та наочному вигляді.

Прийоми тайм-менеджменту (майнд-менеджменту та самоменеджменту) дозволяють студенту захоплювати, аналізувати та переорієнтувати інформацію з різних джерел, прискорювати процес підготовки до практичних занять (без втрати якості) та прийняття рішень, автоматизувати навчальні процеси та приймати рішення у максимально короткі терміни.

Прийоми педагогічної технології «тайм-менеджмент» максимально підвищують рівень самоорганізації, технології самоменеджменту (портфоліо, індивідуальний освітній маршрут) та майнд-менеджменту (інтелект-карти) також є ефективними засобами підвищення самоорганізації навчальної діяльності студента. Сукупність прийомів тайм-менеджменту, самоменеджменту, майнд-менеджменту позитивно впливає самоорганізацію студента коледжу, підвищуючи його рівень.

РОЗДІЛ 2

РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ «ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТ» У САМООРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТА КОЛЕДЖУ

2.1. Уявлення студентів про самоорганізацію часу

У загальній логіці нашого дослідження ми виходили з таких положень:

1) Час – фундаментальна властивість матерії, що рухається, що пронизує собою всі природні та суспільні явища. Час – також одна з найважливіших характеристик психіки, що виявляє себе на різних рівнях психічної організації – від нейропсихологічного та психофізіологічного до особистісного.

2) Проблема організації часу сучасна, попри багатовікову історію досліджень у культурі та науці. Пізнати час і оволодіти ним – завдання, вирішення яких має безперечно велике значення для розвитку людської культури, суспільства та особистості.

Проблема часу має особливий статус у житті і є однією з центральних тем філософської рефлексії. З давніх-давен мислителів хвилювали питання про те, чи реальна «протяжність» часу або це лише ілюзія людського розуму, чи представляє час якусь первинну матерію або воно є щось вторинне, похідне, залежне від чогось іншого, більш фундаментального [10].

Студентський вік характерний тим, що в цей період досягається багато оптимумів розвитку інтелектуальних і фізичних сил. Час навчання у коледжі збігається з другим періодом юності або першим періодом зрілості, що відрізняється складністю становлення особистісних рис.

Характерною рисою морального розвитку на цьому віці є посилення свідомих мотивів поведінки. Помітно зміцнюються такі якості: цілеспрямованість, рішучість, наполегливість, самостійність, ініціатива, вміння володіти собою [7].

Дорослість сучасної молоді відбувається в складних умовах ламання старих цінностей, змін у системі російської освіти, актуалізація нових пріоритетів, нових соціальних відносин у всіх сферах життя, що є одночасно причиною появи невпевненості в майбутньому, розгубленості, тривожності, песимізму. У цьому контексті стає необхідним осмислення ситуації дорослішання сучасного студента, що

характеризується високим рівнем вимог якості життя, нестабільністю, напруженістю, різноплановістю, переоцінкою ідеалів, норм, цінностей, що впливає зміну соціальних практик, форм освітньої діяльності, типів освітніх просторів [13].

У соціально-психологічному аспекті студентство (проти іншими групами населення) відрізняється найвищим освітнім рівнем, найактивнішим споживанням культури та високим рівнем пізнавальної мотивації. У той же час студентство – соціальна спільність, що характеризується найвищою соціальною активністю та досить гармонійним поєднанням інтелектуальної та соціальної зрілості. Врахування цієї особливості студентства лежить в основі ставлення викладача до кожного студента як до партнера педагогічного спілкування, цікавого для викладача особистості. У руслі особистісно-діяльного підходу студент розглядається як активний суб'єкт педагогічної взаємодії, що самостійно організує свою діяльність. Йому властива специфічна спрямованість пізнавальної та комунікативної активності на вирішення конкретних професійно-орієнтованих завдань [27].

Для соціально-психологічної характеристики студентства важливо, що це етап життя пов'язані з формуванням відносної самостійності.

Успішна соціалізація передбачає ефективну адаптацію студента в суспільстві, а також здатність особистості певною мірою протистояти тим соціальним колізіям, які заважають її саморозвитку, самореалізації та самоствердження [9].

Студентство – найважливіший період розвитку людини, особистості загалом, прояви найрізноманітніших інтересів. Це час встановлення спортивних рекордів, художніх, технічних та наукових здобутків, інтенсивної та активної соціалізації людини як майбутнього «діяча», професіонала, що необхідно враховувати викладачеві при визначенні змісту, проблематики та прийомів організації навчальної діяльності та педагогічного спілкування в коледжі.

Студентство - це особливий етап у духовному житті людини, який пов'язаний з пошуком своєї укоріненості у світі, долученості до неї, виробленням власного світогляду, з визначенням своєї самобутності та унікальності [3].

Відкриття свого внутрішнього світу, розширення життєвого простору, поява таких різних феноменів, як почуття самотності, почуття дорослості, відчуття життєвого простору особистості, що включає почуття часу відбувається в підлітковому віці. На думку багатьох дослідників найбільш суттєва трансформація життєвого простору підлітка відбувається саме у тимчасовому вимірі, який полягає у прояві майбутнього як психологічної детермінанти розвитку особистості загалом.

Але водночас існує думка, що «афективний центр» у розвитку тимчасових відносин особистості посідає юнацький період чи підлітковий [18].

Студентство – це соціальна категорія, специфічна спільність людей, організовано об'єднаних інститутом вищої, (фахової передвимої) освіти. Як соціальна група студентство характеризується професійною спрямованістю, ціннісним ставленням до майбутньої професії, що є наслідком професійного вибору як механізму орієнтації студента у світі цінностей. Студентський вік є критичним з погляду формування особистості. На його протязі послідовно формується ряд складних механізмів, що знаменують перехід від зовнішньої детермінації життя до особистісної саморегуляції та самої детермінації [29].

Однак найчастіше студент, опиняючись за стінами коледжу, не володіє знаннями та вміннями проектування свого життя, не може адаптуватися в навколишньому світі, до якого входить молода людина. У нього зазвичай присутній стан невизначеності та розгубленості, несформованість психологічної готовності до вибору життєвого шляху взагалі та професії зокрема. Відсутні проекти свого майбутнього, формування якого одна із найважливіших елементів системи самоорганізації навчальної діяльності. Студент, який не володіє методами організації особистого часу, не тільки не зможе стати повноцінним спеціалістом та учасником ринку праці – він не зможе і повноцінно вчитися [40].

Багато студентів, особливо на початку навчання, відчувають великі труднощі, пов'язані з відсутністю навичок самостійної навчальної роботи. Вони не вміють конспектувати лекції, працювати з підручниками, знаходити і добувати знання з першоджерел, аналізувати інформацію великого обсягу, чітко і ясно викладати свої думки. Однією з головних причин, що ускладнюють адаптацію умов навчання в коледжі, понад 50% опитаних назвали нестачу часу для самостійної роботи при підготовці домашніх завдань. У зв'язку з цим майже 25% студентів приходять на заняття не підготовленими. Тому одним із основних завдань роботи зі студентами є розробка та впровадження методів раціоналізації та оптимізації самоорганізації часу студента [14].

Вчення у спеціально організованих умовах процесу навчання набуває цілеспрямованого характеру і потребує специфічної організації діяльності учня, змістом якої виступають теоретичні знання, розвиток у нього основ теоретичного мислення, а також творчо-особистісного рівня здійснення практичних видів діяльності. Проте, навчальна діяльність студентів потребує знань та умінь, безпосередньо пов'язаних не лише з навчальними дисциплінами. Серед умінь

регуляції діяльності важливе місце займає система операцій, що отримала назву дії організації часу життя.

Для виявлення характеристик студентів коледжу про самоорганізацію часу було проведено дослідно-експериментальну роботу.

Досвідчено-експериментальний матеріал нашого дослідження демонструє проблему ціннісного ставлення на час студента коледжу. Дане дослідження проходило на базі Київського коледжу будівництва, архітектури та дизайну. В якості групи дослідження були обрані студенти першого курсу (31 особа) та другого (24 особи).

Цілями було виявлення справжнього ставлення студентів до часу, оцінка обсягу вільного часу, з'ясування причин відсутності вільного часу. А також отримання інформації про те, чи студенти вважають себе організованими, чи вміють правильно і ефективно використовувати свій час, чи знають що таке тайм-менеджмент.

Для зіставлення та виявлення необхідних кількісних характеристик нами було проведено анкетування та групове інтерв'ю.

При використанні анкетувань 70,5% опитаних не мають ні найменшого поняття про тайм-менеджмент. Інші 29,5% запропонували такі варіанти відповідей: «Тайм-менеджмент - це розподіл часу, участь у різних видах діяльності, менеджмент часу, розподіл та ведення свого часу, наука про час, ефективна організація часу, планування».

Дописуючи фразу «Я завжди вважав, що час дозволяє...» студенти дали такі відповіді: «зробити все, що задумано, багато встигнути, робити корисні дії, робити справи, поміркувати над собою, досягати мети, покращити життя, вчитися на своїх помилках».

Студенти визначили планування як «складання розпорядку, чітке відстеження дій, розподіл своїх дій у часі, вміння розподілити цілі та завдання залежно від часу та пріоритетів, розклад свого дня».

Завершуючи пропозицію "Я вважаю правильним (неправильним) планувати свій день, тому що ": «треба намітити головні завдання дня...».

Завершуючи пропозицію «Час для мене – це цінність, тому що...» студенти припустили, що «його мало (50% опитаних), час – гроші, він допомагає будувати життя, я можу розвиватися, він у будь-який момент закінчиться, його не можна повернути».

Допосяючи пропозицію я ціную свій час, тому що... студенти запропонували наступні відповіді: «...він мій, це дар, його потім не повернути (26%), хочу все встигнути, у мене багато справ, мені не вистачає його для задуманого, його завжди не вистачає (37%)».

Аналіз отриманих результатів показав, що 90% студентів відчувають брак часу: "Часу ні на що не вистачає, я завжди поспішаю і нікуди не встигаю", "нічого не встигаю і не люблю час, він завжди проти мене", "час як пісок, вислизає так швидко», «чому на добу всього 24 години?», «У мене постійні проблеми з розподілом часу, я завжди поспішаю і в результаті нічого не встигаю», «Мені не вистачає часу, щоб повноцінно спілкуватися зі своїми рідними та друзями, весь вільний час витрачаю на навчання, якщо відбувається навпаки отримую задовільні результати», «нестача часу – найактуальніша для мене проблема, часу бракує катастрофічно».

За результатами анкетування більша половина студентів очікують отримати знання, нових відкриттів, розвитку та цікавих предметів, майже всі студенти (90%) цінують свій час, що означає готовність опанувати вміння та навички самоорганізації.

Студенти визначили час як «безцінний ресурс, можливість жити, цінну річ, години життя, втрачені можливості, те, чого не вистачає, і, на жаль, не повернути назад і не зупинити безцінний скарб, який вислизає надто швидко, найцінніше, так як його не можна заповнити, життя, гроші, тому що їх постійно не вистачає, як і часу, чого завжди мало». Велика кількість опитаних (90%) окреслили час як цінність.

Побудова та переоцінка системи цінностей – основний процес морального розвитку у студентському віці. Орієнтація постає як прогноз, як реальна конструктивна життєва перспектива, як життєвий план. У точному значенні цього слова життєвий план виникає лише тоді, коли предметом роздумів стає як кінцевий результат, а й способи його досягнення, шлях, яким студент має намір слідувати, і ті об'єктивні і суб'єктивні ресурси, які йому для цього знадобляться [9].

Ціннісне самовизначення в освіті здійснюється за допомогою організації ціннісної взаємодії суб'єктів освітнього процесу, виділення аксіологічної складової змісту освіти, використання освітніх технологій, адекватних сутнісним характеристикам відкритого суспільства.

Організація цілеспрямованого процесу ціннісного самовизначення особистості в освіті передбачає виділення смислотворюючого елемента організаційної структури коледжу, яка виступає посередником між особистістю та установою, особистістю і світом [47].

Ціннісне самовизначення як педагогічний феномен є процесом набуття особистістю сенсу, цілей і ресурсів власної життя у просторі та часі освіти. Цей феномен передбачає якісні зміни особистості щодо свого життя і до свого часу [7].

Більшість студентів (90%) визначає час як найважливішу цінність, але при цьому мають складнощі з дотриманням режиму та плануванням свого часу.

Аналізуючи цю ситуацію, ми дійшли висновків, що студентам не вистачає вільного часу (75%), проте багато хто з опитаних вважає себе організованим, не користуючись жодним із прийомів тайм-менеджменту. У ході опитування з'ясувалося, що деякі (29,5%) студенти мають певне уявлення про тайм-менеджмент.

"Це правильний розрахунок свого часу, наука, яка вчить раціонально розподіляти свій час, управління часом, організація часу".

На жаль, аналіз даних нашого дослідження показав, що студент, не цілком має знання та вміння тайм-менеджменту. Йому складно адаптуватися в новому середовищі, часто є стан невизначеності та розгубленості, несформованість психологічної готовності до вибору життєвого шляху.

Проводячи аналіз досліджень можна дійти певного висновку, що студенти істотніше почали відчувати нестачу часу.

На даний момент більшість студентів називають навчання або великі навчальні навантаження причиною нестачі вільного часу (50%), а також невміння правильно його використовувати (15%), Інтернет, соціальні мережі (12%), лінь, власну дурість (7%), інший відповідь (6%), втома (5%).

У зіставлюваному дослідженні неправильне розподілення часу займало перше місце (51%) серед причин нестачі вільного часу, великі навчальні навантаження - «просто жах!» (36,1%), купа домашніх турбот (16,9%), багато часу йде на сон (9%), інша відповідь (6%) [13].

Можна зробити висновок, що зараз студенти зазнають великих навчальних навантажень, не усвідомлюючи дійсної причини нестачі вільного часу - його неправильний розподіл. У той час як раніше ситуація була протилежною.

Нестача часу стала гірше позначатися на духовному житті і фізичному стані студентів: поява агресивності, дратівливості, нервозності (31%), а також стрес, перевтома, депресія, апатія (17%).

Щодо режиму та розпорядку дня, на даний момент 66% студентів зізналися за його відсутності порівняно з 53% зіставлюваних досліджень, приблизний режим мали 44% опитаних, зараз ця цифра становить 8%.

На запитання «Скільки годин на добу Ви витрачаєте на сон?» студенти відповіли так: 65% опитаних потрібно від трьох до шести годин сну, 35% - від семи до десяти.

Що стосується відповіді на запитання «Чим Ви любите займатися у вільний час?», 26% студентів воліють проводити його з друзями та рідними, 27% - спати, 30% читати, слухати музику, сидіти в інтернеті, 16% приділяють час своєму хобі, у 1% немає вільного часу.

Ми припускаємо, що рівень претензій студента залежить від умінь самоорганізації його діяльності, а також навичок тайм-менеджменту.

Слід зазначити, що, користуючись широким спектром прийомів тайм-менеджменту, самоменеджменту та майнд-менеджменту, до студента приходило усвідомлення потенціалу відкритих можливостей, що негайно підвищувало рівень його претензій.

Набуті вміння (визначати цілі своєї діяльності, приймати поставлені цілі діяльності ззовні, вміння їх досягати, прогнозувати, планувати, проектувати, оцінювати, коригувати свою діяльність, вміння діяти самостійно, ініціативно, критично діяти) підвищили рівень домагань студента, ці зміни відображені у таблиці

Таблиця 1 - Динаміка рівня домагань студентів

Питання: Чим Ви любляете займатися в вільний час?	Думки студентів (у % до загальної кількості респондентів)				
	До експерименту	Друзі, рідні (26)	Хобі, спорт (16)	Сон (27)	Читання, соц. мережі, музика (30)

Після експерименту	Друзі, рідні (32)	Хобі, спорт (17)	Сон, соц. мережі (15)	Читання, театр, музика(13)	Саморозвиток, самоосвіта (23)
--------------------	-------------------	------------------	-----------------------	----------------------------	-------------------------------

У порівняльному дослідженні, відповідаючи на те саме питання, 78% з опитаних потрібно було від години до п'яти вільного часу, цю кількість студенти вважали оптимальною для себе. 22% потрібно більше п'яти годин вільного часу [13].

Можна зробити висновок, що зараз студентам потрібна більша кількість вільного часу.

Поза порівняним аналізом студентам було поставлено такі питання: «Чи вмiєте Ви правильно і ефективно використовувати свій час?», «Чи вважаєте Ви себе організованою людиною?», «Чи ведете Ви щоденник?», «Чого Ви чекаєте від кожного року навчання в коледжі?», «Хотіли б Ви відвідувати курси з тайм-менеджменту?». На запитання «Чи вмiєте Ви правильно та ефективно використовувати свій час?», студенти відповіли так: ні (39%), не завжди (24%), ні, але намагаюся (5%), так (32%). Таким чином, більшість студентів (68%) визнали відсутність умінь самоорганізації.

Аналіз відповідей показує, що 62% студентів вважають себе організованими, 26% – ні, 12% – не завжди. Такі результати можуть свідчити про неправильне трактування студентами терміну «організованість» або про завищену самооцінку анкетованих у дослідженні.

Аналіз даних показав, що 80% опитаних не ведуть щоденник, 6% - частково, 2% - веде в twitter, і лише 12% користується даним прийомом тайм-менеджменту, що говорить про низьку поінформованість студентів про можливості даного інструменту самоорганізації.

Від кожного року навчання в коледжі студенти чекають: нових знань (70%), диплома (5%), нових відкриттів, саморозвитку, змін у собі (7%), успіху (5%), проблем (3%), самостійності, ефективності (3%), цікаві предмети, простота навчання (6%), нічого (1%).

Можна зробити висновок, що студенти, переважно, хочуть і готові отримувати нові знання, а тема самоорганізації та ефективності їх цікавить.

Отримані результати говорять про загальну тенденцію нестачі часу. Студентам не вистачає вільного часу, вони зазнають великих навчальних навантажень,

неефективно витрачають свій час: мала кількість годин приділяють режиму та розпорядку дня, при цьому збільшується кількість годин, що відводяться на підготовку до практичних занять та семінарів.

Аналіз даних показав, що брак часу став гірше позначатися на духовному житті та фізичному стані студентів: вони відчувають темпоральний стрес (неадекватне почуття часу, невміння конструювання тимчасових лімітів, звуження тимчасового простору міжособистісної взаємодії), виникла агресивність, дратівливість, нервозність (31%), а також перевтома, депресія, апатія (17%).

Можна зробити висновок, що студенти хочуть отримати знання та вміння самоорганізації власного часу.

Ми вважаємо, що це прагнення є правильним, оскільки студентам, які мають вміннями самоорганізації, характерні різноманітні інтересів, свідомою робота над виробленням свого світогляду, над вольовими рисами характеру, вони відрізняються наполегливістю у досягненні цілей. Такі студенти значною мірою володіють своїми психічними процесами: вміють довго зосереджувати свою увагу процесі навчання, використовують раціональні прийоми запам'ятовування, виявляють розумову активність. Зважаючи на високий рівень самоорганізації, у таких студентів відбувається успішний розвиток особистості.

Розвиток особистості студента як майбутнього фахівця з вищою (фаховою передвищою) освітою йде у низці напрямків: зміцнюються ідейна переконаність, професійна спрямованість, розвиваються необхідні здібності, удосконалюються, «професіоналізуються» психічні процеси, стан, досвід; підвищуються почуття обов'язку, відповідальність за успіх професійної діяльності.

Специфічна особливість навчальної діяльності – це діяльність із самозміни. Її мета і результат – зміна самого суб'єкта, що полягає у оволодінні певними способами дії, а не зміні предметів, з якими діє суб'єкт. Освітній процес сучасного вишу актуалізує зміну позиції студента: з об'єкта навчання до активного суб'єкта навчальної діяльності. Освітня, розвиваюча та виховна цінність самостійної діяльності в тому і полягає, що вона вимагає при вирішенні кожного завдання комплексу розумових, практичних та організаційних дій.

Ми вважаємо, що методологічні орієнтири аксіології дозволяють розглянути освіту та зокрема самостійну, навчальну діяльність студента як простір для створення умов самоорганізації майбутньої професійної діяльності.

2.2. Діагностика рівня самоорганізації студентів коледжу

НУБІП України

Для діагностики самоорганізації навчальної діяльності ми використали опитувальник «Діагностика особливостей самоорганізації» (ДОС), що містить інтегральну шкалу «Рівень самоорганізації», та шість приватних шкал, що характеризують рівень розвитку одного особистісного компонента самоорганізації (вольові зусилля) та п'яти функціональних компонентів: цілепокладання, аналіз ситуації, планування, самоконтроль, корекція.

Результати за шкалою «Цілепокладання» (ЦП) відображають рівень розвитку навичок прийняття та дотримання мети.

Результати за шкалою «Аналіз ситуації» (АС) відбивають рівень розвитку навичок виявлення та аналізу обставин, суттєвих задля досягнення поставленої мети.

Результати за шкалою «Планування» (ПЛ) відбивають рівень розвитку навичок планування щодиною своєї діяльності.

Результати за шкалою «Самоконтроль» (С/к) відбивають рівень розвитку навичок контролю та оцінки людиною своїх дій, психічних процесів і станів.

Результати за шкалою «Корекція» (Кор) відображають рівень розвитку навичок корекції людиною своїх цілей, способів та спрямованості аналізу суттєвих обставин, плану дій, критеріїв оцінки, форм самоконтролю, вольової регуляції та поведінки загалом.

Результати за шкалою «Вольові зусилля» (ВУ) відбивають рівень розвитку навичок регуляції людиною своїх дій, психічних процесів і станів. Демонструють розвиненість вольових якостей, вміння долати перешкоди, що виникають на шляху до поставленої мети. Характеризують здатність суб'єкта мобілізувати свої фізичні та психічні сили, концентрувати у заданому напрямку активність, що забезпечує необхідне спонукання, що ініціює діяльність та підтримує її під час реалізації плану.

Результати за шкалою «Рівень самоорганізації» (СО) відображають загальний рівень розвитку навичок організації людиною процесу власної діяльності.

Затвердження кожної з приватних шкал опитувальника «Діагностика особливостей самоорганізації» підбиралися з опису виділених компонентів самоорганізації. Основними джерелами тверджень опитувальника «Діагностика особливостей самоорганізації» були перераховані вище методики, а також окремі твердження низки інших опитувальників [86].

Випробуванням пропонується оцінювати ступінь своєї згоди чи незгоди з кожним твердженням за шестибальною шкалою «-3, -2, -1, +1, +2, +3». При цьому відповідь «-3» означає «цілком не згоден» з цим твердженням; відповідь «-2» - «не згоден частково»; відповідь «-1» - «скоріше не згоден, ніж згоден»; відповідь «+1» -

«скоріше згоден, ніж згоден»; відповідь «+2» - «згодна частково»; відповідь «+3» - «цілком згоден».

З метою підвищення достовірності результатів до опитувальника було включено ряд тверджень, які враховуються у сумі балів відповідної шкали з протилежним знаком.

Деякі твердження опитувальника були віднесені одночасно до двох або трьох шкал, при цьому кожна зі шкал включає таку кількість пунктів:

1. Цілепокладання - 19 пунктів.
2. Аналіз ситуації – 19 пунктів.
3. Планування – 17 пунктів.
4. Самоконтроль – 11 пунктів.
5. Корекція – 12 пунктів.
6. Вольові зусилля – 17 пунктів.

Для проведення діагностики були обрані студенти першого курсу, які мають найменший досвід з організації своєї діяльності та найменше відійшли від шкільної системи навчання, в якій на учнях не лежить відповідальність за планування навчальної діяльності. Результати діагностики наведено у таблиці 2.

Таблиця 2 - Результати діагностики діяльності рівня самоорганізації навчальної діяльності

Шкали	Показники до експерименту (у % до загальної кількості респондентів)	Показники після експерименту (у % до загальної кількості респондентів)	Показник приросту (у %)
Цілепокладання	59,4	78,5	19,1
Аналіз ситуації	56,7	71,8	15,1
Планування	57,7	68,1	10,4

Самоконтроль	55,6	77,1	21,5
Корекція	57,6	89	31,4
Вольові зусилля	50,7	68,9	18,2
Рівень самоорганізації	56,3	75,8	19,5

У нашому дослідженні ми виходили з того, що самоорганізація навчальної діяльності здійснюється при актуалізації знань про світ, ціннісного ставлення до феномену часу та прогностичних умінь студентів, націлених на досягнення своєї мети.

Діагностика самоорганізації навчальної діяльності показала, що загалом вона відповідає рівню коледжу. Усвідомлення факту втрати часу у всіх видах діяльності усвідомлюється студентами гостро під час включення до діагностичної процедури.

Таким чином, діагностика стала своєрідним стимулом до розвитку ціннісного ставлення до часу та отримання нових знань з тайм-менеджменту.

2.3. Реалізація педагогічної технології «тайм-менеджмент» у навчальній діяльності студентів

З метою реалізації технології тайм-менеджменту (майнд-менеджменту та самоменеджменту) та підвищення рівня самоорганізації навчальної діяльності студентів їм викладачами коледжу було прочитано спецкурс «Тайм-менеджмент студента коледжу», що складається з лекцій та практичних занять.

Метою проведення спецкурсу «Тайм-менеджмент студента коледжу» було ознайомлення та оволодіння вміннями тайм-менеджменту студентів коледжу, а також використання в особистій та навчальній діяльності прийомів тайм-менеджменту (майнд-менеджменту та самоменеджменту).

Під час лекцій головний акцент у роботі зі студентами ми робили на діалог, розвиток вміння зіставляти, слухати, розмірковувати над запропонованою

проблемою. Тому в більшості випадків ми використовували лекцію-розмову як одну з форм активного навчання та залучення студентів та викладача до діяльності.

Згідно з програмою спецкурсу, перші дві лекції ми присвятили теоретичним основам, дослідженню формування та розвитку «тайм-менеджменту» як дисципліни.

У ході рефлексії було отримано такі міркування студентів:

- «Під час заняття я зрозуміла, що люди вчилися планувати свій час з давніх-давен, і людина у віці, що володіє вміннями тайм-менеджменту, здатний витягти більше, ніж ми студенти. Я обов'язково перегляну своє ставлення до часу». Катерина Т.

- «Мені було цікаво дізнатися як розвивався тайм-менеджмент у зарубіжних країнах та в Україні. Здивував той факт, що багато в чому наша ментальність не дає бути самоорганізованим, я думаю все залежить від самої людини та від її цілей та бажань». Олексій З.

- «Під час лекції я дізналася багато цікавого, ознайомилася із великою кількістю зарубіжних авторів теорії тайм-менеджменту». Тетяна П.

Про особисте переосмислення власного ставлення до часу та організації загалом говорила більша половина студентів. Наступна робота під час навчальних занять показала, що саме вони найбільш успішні в оволодінні вміннями самоорганізації часу та навчальної діяльності загалом.

Ми вже визначили тайм-менеджмент як педагогічну технологію, яка дозволяє використати непрацездатний час життя відповідно до особистих та навчальних цілей і цінностей.

Під тайм-менеджментом студента ми розуміємо послідовне та цілеспрямоване використання випробуваних технік організації особистої та навчальної діяльності у повсякденній практиці з метою оптимального використання свого часу.

Для побудови особистої системи тайм-менеджменту студенти ознайомилися з кожним компонентом попередньої діяльності з самоорганізації часу, а саме з постановкою мети, плануванням, прийняттям рішення, реалізацією та організацією, контролем (самоконтролем та аналізом), інформацією та комунікацією. У ході ознайомлення велася робота щодо впровадження та використання відповідних прийомів тайм-менеджменту (самоменеджменту, майнд-менеджменту). Ця робота охопила сім практичних занять і склала основне ядро спецкурсу.

Таблиця 3. Складові компоненти тайм-менеджменту

Етап	Технології, прийоми, методи	Досягнутий результат (виграш у часі за рахунок...)
1	2	3
1. Постановка цілей	Визначення мети, ситуаційний аналіз, цільові стратегії та методи досягнення успіху, формулювання мети, постановка SMART мети.	Мотивація, усунення слабких сторін, розпізнавання переваг, концентрація зусиль, фіксація термінів.
2. Розміщення пріоритетів	Матриця Ейзенхауера, АБВ-аналіз,	Ефективне розміщення пріоритетів
3. Планування	Річне планування, місячне планування, тижневе планування, планування дня, піраміда Франкліна, ведення щоденника, контекстне планування	Підготовка до реалізації мети, оптимальне розподілення та використання часу, скорочення термінів виконання
4. Прийняття рішень	принцип Парето (співвідношення 80:20)	Організація навчальної діяльності, що призводить до успіху, першочергове вирішення життєво важливих проблем, упорядкування справ щодо їх важливості, порятунок від невідкладності, продуктивність трудових витрат
5. Реалізація та	Розпорядок дня, графік	Концентрація на значних

організація	продуктивності, біоритм, самопрояв, записи в щоденнику	завданнях, використання піку продуктивності, облік періодичних коливань, становлення індивідуального робочого стилю
6. Контроль, аналіз (самоаналіз), корекція	Контролювання процесу роботи (порівняння задуму з результатом), контролювання підсумків (контролювання досягнення поставлених цілей, проміжних результатів), огляд підсумків минулого дня (самоконтроль), аналіз та самоаналіз, корекція помилкових дій	Забезпечення запланованих результатів, позитивний вплив протягом життя
7. Відпочинок та самомотивація	Ритмічність відпочинку, максимальне перемикання, максимальна зміна контексту	Відновлення сил, гарне самопочуття, мотивація для досягнення особистих та навчальних цілей.
8. Інформація та комунікація	Раціональне читання, прийоми тайм-менеджменту та самоменеджменту, раціональне використання навчального часу	Швидке читання, використання технологій тайм-менеджменту для кращої організації навчальної діяльності, відгородження від можливих «поглиначів часу»

Дотримуючись логіки дослідно-експериментальної роботи, до побудови особистої системи тайм-менеджменту ми провели діагностику тайм-менеджменту та по закінченню вивчення студентами спецкурсу порівняли результати «до» та «після». Діагностика здійснювалася за Опитувальником "Діагностика особливостей самоорганізації".

Першим етапом побудови особистої системи тайм-менеджменту була постановка цілі. Проблема постановки цілей була поставлена досить давно. Одним із перших це питання порушив римський філософ Луцій Сенека. Він стверджував, що коли не знаєш, на яку гавань треба тримати курс, жоден вітер не буде попутним.

Отже, постановка цілей - необхідний етап у тайм-менеджменті, під час якого студенти відповіли на питання, навіщо потрібний тайм-менеджмент для конкретної людини.

Постановка цілей означає свідоме здійснення своїх дій відповідно до керівної лінії чи орієнтира. Щоб поставити мету, потрібно думати про цінності, про майбутнє, щодня ставити собі питання «Що для мене головне?»

Відповідаючи на це питання, більшість студентів зазначила, що головною метою для них є успішне закінчення коледжу.

Звертаючись до концепції Л. Зайверта щодо основ самоменеджменту, ми уточнили, що знайти особисті життєві цілі та дати їм визначення означає надати своєму життю напрямку, що втілює в дійсність цінності окремої людини.

Студенти виконали вправу «Мета та цінності», серед головних цінностей минулого тижня студенти виділили: здоров'я (15%), сім'ю (27%), освіту (23%), спілкування (35%).

У контексті процесу цілепокладання для того, щоб поставити мету студенти здійснювали:

1. Розробку загальних уявлень про життєві устремління.
2. Диференціацію у часі життєвих цілей.
3. Розробку дороговказів у професійній сфері.
4. Інвентаризацію цілей.

Ми надали особливу значущість ситуаційному аналізу, оскільки він допомагає виявити слабкі та сильні сторони студента та визначити які життєві сфери можна розвинути та над чим слід працювати.

Після розробки загальних уявлень про життєві устремління та виявлення слабких та сильних особистісних якостей студентів для диференціації в часі

життєвих цілей студенти виконали вправу за методикою А. Лакейна «Декларація життєвих цілей».

Після виконання цієї вправи студенти чітко сформулювали список цілей на довгострокову та короткострокову перспективу.

Необхідно також встановлювати конкретні короткострокові цілі, узгоджені із досягненням довгострокових глобальних цілей. При прагненні до довгострокових цілей важливо зважати на зміну зовнішніх умов і виникнення нових тенденцій.

Тому разом із загальними цілями важливо з погляду психологічної мотивації ставити собі і короткострокові досяжні підцілі і домагатися проміжних успіхів.

Існує п'ять основних принципів встановлення цілей: точність визначення, вимірність, досяжність, реалістичність, визначеність у часі. Якщо ціль відповідає цим критеріям, вона називається SMART. Усі студенти проєктували свою мету на SMART тесті. Більшість (57%) цілей не відповідала вимогам SMART.

- «Виконуючи цю вправу, я зрозуміла, що одна моя мета нереалістична, а інша не визначена в часі. Ця вправа змусила замислитись.» Христина Т.

- «Мені важко ставити цілі, адже вони ніколи не реалізуються» Яна М.

- «Дуже сподобалася вправа зі SMART цілями, тепер мої цілі будуть саме такими». Лідія Н.

Крім виконаних студентами вправ, тайм-менеджмент надічує велику кількість інших прийомів, що дозволяють визначити та поставити життєві цілі, особисті та навчальні, довгострокові чи короткострокові. Наприклад, визначення цілей у формі епітафії (С. Кові), картина життєвих устремлень (Л. Зайверт).

Результатом виконання вищеописаних вправ стало підвищення аксіологічного компонента самоорганізації навчальної діяльності студента, що свідчать дані таблиці 4.

Таблиця 4 - Динаміка ціннісного ставлення студентів до самоорганізації

П.І.П.	До експерименту	Після експерименту

	Виявляється яскраво, стійко	Виявляється я ситуативно	Не виявляється	Виявляється яскраво, стійко	Виявляється я ситуативно	Не виявляється
Анастасія К.		+		+		
Рита Т.	+			+		
Ганна К.		+		+		
Ілля Ф.		+		+		
Юлія С.	+			+		
Оксана І.	+			+	+	
Христина К.			+			
Даша Б.	+			+		
Ольга Р.		+			+	
Ксенія С.		+			+	
Олександр З.			+		+	
Вадим С.		+		+		
Ольга К.		+		+		
Лідія Д.	+			+		
Марія К.		+		+		
Аліна К.			+			+
Катерина Е.		+			+	
Віктор М.		+		+		
Миколай К.			+		+	
Анастасія С.		+		+		
Анжеліка А.	+			+		
Іван Ж.		+		+		
Ксенія Ю.			+		+	
Марія П.		+		+		
Антон М.		+		+		
Ксенія Т.	+			+	+	
Валентина Е.		+				
Євгеній Б.	+			+		

НУБІП України							46
Всього	34,8%	55,6%	9,6%	65,7%	29,5%	4,8%	

Аналіз даних показав, що реалізація прийомів тайм-менеджменту (SMART-мета, декларація життєвих цілей, цінності та цілі, формулювання місії у формі епітафії) сприяла розвитку ціннісного ставлення до категорії часу, феномену самоорганізації, актуалізувала ціннісне самовизначення, що підвищило рівень мотивації.

Другим етапом побудови особистої системи тайм-менеджменту було планування.

У контексті нашого дослідження ми визначили планування як вид діяльності, пов'язаний із постановкою цілей (завдань) та дій у майбутньому. Ми вважаємо, що планування у найзагальнішому вигляді має на увазі виконання наступних етапів: постановка цілей та завдань, складання програми дій, виявлення необхідних ресурсів та їх джерел, визначення безпосередніх виконавців та доведення планів до них.

Планування - оптимальний розподіл ресурсів задля досягнення поставленої мети, це ухвалення рішення у тому, що, як і коли слід робити.

Планування - це процес, під час якого здійснюється складання переліку завдань, які потрібно виконати за певний проміжок часу.

Ми вважаємо, що планування студентом навчального та особистого часу має бути результатоморієнтованим. Правильне формулювання практичних цілей важливе для подальшого планування.

При постановці цілей студенти орієнтувалися не так на процес діяльності, але в його результати. Це дозволило: як правильно робити справи, а й робити правильні справи, не просто вирішувати проблеми, а й створювати творчі перспективи, й не так зберігати кошти, скільки оптимізувати їх використання, не просто виконувати заборгованості, а й досягати результатів.

У загальній логіці процесу планування студенти виконали вправу «результато-орієнтоване планування», в ході реалізації якого необхідно було виправити звичайне формулювання мети на результатю-орієнтовану. Усі студенти впоралися з поставленим завданням.

«Я ніколи не думав, що від формулювання мети може залежати результат, але це дійсно працює, обов'язково користуватимуся цією хитрістю». Олександр Р.

Також студенти отримали інформацію про алгоритм щоденного планування. Вони повинні вміти здійснювати жорстко-гнучке планування, бюджетувати свій час для вирішення особистих і навчальних завдань, не забуваючи відображати це в щоденнику, адже в тайм-менеджменті діє принцип матеріалізації «Найгостріша пам'ять тупіша за тупий олівець».

Слід зазначити, що існують сезонні біоритми, які необхідно враховувати при навчанні. Під впливом навчально-трудової діяльності у біоритмах студента відбуваються зміни, які спостерігаються протягом дня, тижня, півріччя та навчального року загалом.

Навчальний день студента зазвичай не починається з високої продуктивності праці. Перший період (10-15 хв) відпрацьовування характеризується поступовим підвищенням енергії, велике значення має відповідна установка. Другий період (1,5-3 години) – оптимальної стійкої енергії.

Цікаво, що період стійкої біоритмічної енергії триває 2,5 міс. З початком залікової сесії у грудні щоденне навантаження збільшується в середньому до 11-13 годин у поєднанні з емоційними переживаннями – енергія починає знижуватися. У період іспитів зниження кривої посилюється. У період зимових канікул енергія відновлюється, і якщо відпочинок супроводжується використанням коштів фізичної культури, спостерігається явище надвідновлення біоритмічних полів.

Початок другого півріччя: період не перевищує 1,5 тижнів. До середини квітня – високий рівень стійкості енергії біоритмічних полів. У квітні спостерігаються ознаки зниження, у заліковий тиждень та в період іспитів це зниження виражено різкіше, ніж у першому півріччі.

Ми вважаємо, що порядок дня є необхідним елементом життєдіяльності студента.

Для того щоб залишатися у формі, Д. Зайверт рекомендує дотримуватися розпорядку дня. У розпорядок дня, крім пар, необхідно включати ранкову гімнастику, прогулянки на свіжому повітрі. Також рекомендується зайнятися будь-яким видом спорту, на сон залишати щонайменше 7 годин.

Варто зазначити, що найкращий час для розумових занять – ранок (до полудня) та вечір (з 16.00 до 18.00). Через кожну годину необхідно робити п'яти-семи хвилинну перерву. А при сильній зоровій нарузі потрібно давати очам відпочинок через кожні 15-20 хвилин.

Питання необхідності розпорядку дня та працездатності залежно від біоритмічного типу ми обговорювали під час лекції-бесіди. Під час тестування студенти відкрили для себе багато нового.

«Я ніколи не замислювалася про зв'язок біоритмів та навчання, виконання домашньої роботи, тим більше не могла припустити, що я – голуб і можу підлаштовуватися і під сову і під жайворонка. Здорово! Дуже корисна лекція, тепер я намагатимуся використати свою навчальну енергію в найпрацездатніший час». Поліна Т.

Ми вважаємо, що весь навчальний день має бути відображений у щоденнику, студент, який володіє методами жорстко-гнучкого, контекстного планування, може легше адаптуватися до швидкозмінної життєвої ситуації.

Резюмуючи, можна дійти невтішного висновку, що важливим чинником успіхів у навчальній діяльності виступає особистий робочий стиль. Його способи та методи визначаються насамперед властивостями характеру людини, схильностями та звичками. Для того щоб змінити свій стиль роботи, необхідно, по-перше, виявити сильні та слабкі сторони свого методу роботи, по-друге, мати стимул до збереження чи зміцнення сильних сторін і, по-третє, бути готовим працювати над подоланням власних недоліків.

У контексті нашого дослідження ми визначаємо самоконтроль як контроль та оцінка власних дій, психічних процесів та станів, корекцію як аналіз ситуації, плану діяльності, сенсу власних дій, критеріїв оцінки та форм самоконтролю.

Розрізняють контроль результатів праці та контроль конкретних завдань. Не слід переносити аналіз навчального дня на якийсь час безпосередньо перед сном - повертаючись до плану та його виконання, існує ймовірність тривалий час не заснути.

Для здійснення самоконтролю своєї навчальної діяльності студенти ознайомилися із технологією «хронометраж».

Багато фахівців, які навчають тайм-менеджменту, говорять про необхідність проведення хронометражу. Хронометраж – це повна фіксація використання часу, тобто на що та скільки часу витрачається. Хронометраж ведеться протягом усього дня, тривалість – кілька тижнів, зазвичай 3-4 тижні. І механізм хронометражу досить простий: враховується будь-яке перемикання уваги тривалістю понад 3-5 хвилин.

Насамперед проведення хронометражу було необхідне у тому, щоб зрозуміти, потім конкретно витрачається час. Які справи, дії студент робить протягом усього дня. Хронометраж навчального та особистого часу слід дозволити

за кілька робочих днів, можливо, тижнів, проаналізувати свій робочий стиль і розкрити причини дефіцитів часу.

Після проведення хронометражу студенти проаналізують усі види діяльності. Для цього можна було використовувати таблиці з розподілу областей роботи щодо тимчасових витрат – реальних та теоретично досяжних, скласти список поглиначів часу.

Аналіз відповідей показав, виявив велику кількість поглиначів часу та констатував факт того, що студенти нерационально витрачають свій час (78%).

- «Коли я почав заповнювати «фотографію робочого дня» зрозумів, що більшу половину свого дня займався не тими справами, прийшло усвідомлення того, що я абсолютно неефективно використовую свій час». Сергій П.

У контексті нашого дослідження ми визначаємо поглиначів часу як незначні дрібні відносини, які не ведуть студента до досягнення його головних життєвих цілей, до втілення його мрії. Часто поглиначі часу з'їдають 30-60% денного часу, хоча повинні забирати не більше 10%.

Аналіз даних показав, що поглиначі часу забирають 55% денного опитаних нами респондентів.

Основними причинами, що змушують марнувати час, студенти визнали: соціальні мережі, лінь, відсутність самодисципліни, невміння довести справу до кінця, синдром відкладання, нечітка постановка мети, недолік мотивації, відсутність пріоритетів у справах, спроба занадто багато зробити за один раз, неправильне планування дня, безлад на робочому місці, відсутність самодисципліни, невміння довести справу до кінця, синдром відкладання, нечітка постановка мети, недолік мотивації, відсутність пріоритетів у справах, спроба занадто багато зробити за один раз, неправильне планування дня, безлад на робочому місці.

Резюмуючи, можна зробити висновок, що провівши детальний аналіз основних «поглиначів» часу, можна ефективніше контролювати навчальний процес і уникати відволікаючих моментів.

Після визначення особистих поглиначів студенти виконали вправу «Аналіз поглиначів робочого дня», в ході якої необхідно було проаналізувати «фотографію дня», зроблену студентом першого курсу, виявити основні поглиначі часу, запропонувати поліпшення в організацію його дня, підрахувати виграш часу від цих покращень.

Для реалізації цієї вправи студенти розділилися на дві команди, виконання цієї вправи викликало багато дискусій і роздумів.

«Нам потрібно було допомогти студенту-першокурснику організувати свій день, у його розпорядку ми знайшли багато поглиначів часу, постаралися їх виправити та підрахували тимчасовий виграш. Виконуючи цю вправу, я зрозуміла, що сама іноді припускаю такі ж дурні помилки в організації свого дня».

Аліна П.

Ми вважаємо, що «неправильний» робочий стиль часто має такі ознаки:

- не відомо, як взагалі витрачається час;
- не відомо, скільки часу вимагає виконання тих чи інших справ;
- не відомі сильні та слабкі сторони практикованого робочого стилю;
- не відомо, які особистості чи якісь інші фактори стимулюють або обмежують працездатність.

Вироблення методів боротьби з поглиначами часу передбачає, що під час попереднього аналізу причини було виявлено і необхідно ліквідувати їх. Для типових причин існують різні типові способи боротьби з ними, кожен випадок індивідуальний і необхідні індивідуальні підходи до кожної причини в кожному випадку.

Дослідно-експериментальна робота тривала один навчальний семестр.

Розвиток ціннісного ставлення до феномену самоорганізації виявився в особистісних особливостях застосування індивідуального освітнього маршруту, портфолію, інтелект-карток, щоденника, які забезпечують прагнення студента до успішної самореалізації.

«Тайм-менеджмент» був нами застосований як педагогічна технологія, в його рамках студенти використовували інтелект-картки, портфолію, складала індивідуальний освітній маршрут.

Реалізація даних прийомів тайм-менеджменту (самоменеджменту, майнд-менеджменту) сприяла розвитку ціннісного ставлення до категорії часу, феномену самоорганізації, актуалізувала ціннісне самовизначення, підвищила рівень мотивації.

При використанні інтелект-карт у процесі навчання реалізація аксіологічного підходу дозволила вибрати компоненти, що становлять «аксіологічне ядро» та зосередила увагу на базисних цінностях та процесі їх присвоєння та синтезування у нові особистісні конструкти новоутворення.

Спрямованість на придбання тимчасових орієнтацій у студентів була досить висока (34,8%) на початковому етапі. Згідно з результатами анкетування (90%) студентів цінують свій час і визначають його як «безцінний ресурс».

Як показало дослідження, реалізація даних прийомів тайм-менеджменту, самоменеджменту, майнд-менеджменту актуалізувала не лише аксіологічний компонент, а й аксіологічний ресурс самоорганізації навчальної діяльності студента коледжу.

Також після закінчення спецкурсу було проведено діагностику самоорганізації навчальної діяльності з опитувальнику А.Д. Ішкова, за результатами аналізу можна дійти певного висновку у тому, що рівень самоорганізації поліпшився на 19,5%.

Таблиця 5/ Діагностика рівня самоорганізації

П.І.П.	Рівень самоорганізації		
	До експерименту	Після експерименту	Коефіцієнт приросту у %
Анастасія К.	51,7	77,2	25,5
Рита Т.	59,1	71,9	12,8
Ганна К.	49	78,8	29,8
Ілля Ф.	63,5	81,2	17,7
Юлія С.	67,9	71,3	3,4
Оксана І.	70,7	82,7	12
Христина К.	64,4	76,4	12
Даша Б.	65,2	88,8	23,6
Ольга Р.	57,3	80,8	23,5
Ксенія С.	57,9	74,4	16,5
Олександр З.	55,9	81,7	25,8
Вадим С.	58,5	75,9	17,4
Ольга К.	54,6	78,3	23,7
Лідія Д.	58,7	82,8	24,1
Марія К.	57,4	78,6	21,2

Аліна К.	53	67,6	14,6
Катерина Е.	55,3	80,9	25,6
Віктор М.	49,8	69,6	19,8
Миколай К.	53,9	77	23,1
Анастасія С.	52,1	74,4	22,3
Анжеліка А.	52,3	65,1	12,8
Іван Ж.	44,2	68,5	24,3
Ксенія Ю.	52	76,5	24,5
Марія П.	49,2	71,1	21,9
Антон М.	52,2	67,3	15,1
Ксенія Т.	59,1	81	21,9
Валентина Е.	50,9	71,8	20,9
Євгеній Б.	59,4	71,4	12

Загалом коефіцієнт приросту становив 19,5%.

У процесі дослідно-експериментальної роботи на основі сукупності методик нами було визначено кореляційну залежність між компонентами самоорганізації (аксіологічним, когнітивним та діяльнісним) та успішністю в процесі навчання.

За результатами дослідно-експериментальної роботи ми можемо назвати студента самоорганізованим, якщо у нього яскраво виражена активна життєва позиція (ціннісне самовизначення на трьох рівнях – аксіологічний, когнітивний, діяльнісний, є високий рівень мотивації досягнення), є знання, вміння та навички з самоорганізації життєдіяльності (уміння ставити цілі, планувати роботу, приймати рішення, розподіляти свій час, вибирати робочу техніку, володіння необхідними діями та операціями), а також здійснюється самоконтроль та корекція своєї діяльності, якщо у нього високо розвинені рефлексивні вміння (самостійно ставити мету та бачити способи її досягнення), якщо студент використовує широкий арсенал технологій тайм-менеджменту, самоменеджменту, майнд-менеджменту.

Проводячи співвідношення результатів дослідно-експериментальної роботи та гіпотези нашого дослідження можна зробити висновок про правомірність висунутих гіпотетичних положень:

- забезпечення засвоєння системи знань тайм-менеджменту, що здійснюється в ході змістовного освоєння спецкурсу «Тайм-менеджмент студента коледжу»;

- використання тайм-менеджменту як педагогічної технології, що дозволяє структурувати час життя студента відповідно до особистих та навчальних цілей та цінностей, реалізація Інтернет-технологій тайм-менеджменту з метою підвищення особистої ефективності студента;

- розвиток ціннісного ставлення до феномену самоорганізації, що виявляється в особистісних особливостях застосування індивідуального освітнього маршруту, інтелект-карток, щоденника, портфоліо, що спонукають прагнення та інтерес до успішної самореалізації;

- інтенсифікація процесу розвитку умінь самоорганізації часу, що забезпечують набуття навичок практичного застосування отриманих знань тайм-менеджменту, підвищення рівня домагань студента до якості освіти та рівня життя.

Висновки до другого розділу

Результати діагностики самоорганізації навчальної діяльності показали, що загалом вони не відповідають рівню студентів коледжу. Усвідомлення факту втрати часу у всіх видах діяльності усвідомлюється студентами гостро під час включення до діагностичної процедури.

У загальній логіці нашого дослідження, для кожного зі студентів було складено діаграму, що відображає зміни самоорганізації навчальної діяльності студента за двома шкалами: цілепокладання, аналіз ситуації, планування, самоконтроль, корекція, вольові зусилля.

Отримані результати показали, що крім своїх темпераментальних особливостей студенту необхідно знати та враховувати можливості та обмеження, що накладаються власним стилем діяльності. Знаючи свої індивідуально-стильові особливості, студент має змогу ефективно організувати будь-яку діяльність.

Реалізація технологій тайм-менеджменту, майнд-менеджменту та самоменеджменту відбулася під час проведення спецкурсу «Тайм-менеджмент студента коледжу».

Виявлено рівні самоорганізації навчальної діяльності студентів коледжу, що характеризуються усвідомленням мети, усвідомленням особистісного та тимчасового ресурсу, знанням засобів досягнення мети: системно-темпоральний, ситуативно-темпоральний, фрагментарно темпоральний, показники самоорганізації: знання, відносини, уміння, критерії самоорганізації: системність, результативність.

Визначено та експериментально обґрунтовано педагогічні умови, що сприяють розвитку самоорганізації навчальної діяльності студента коледжу.

За результатами дослідно-експериментальної роботи можна зробити висновок про те, що після проведення спецкурсу «Тайм-менеджмент студента коледжу», використання прийомів тайм-менеджменту, самоменеджменту та майнд-менеджменту для організації навчальної діяльності, а також прийняття до уваги стилів діяльності студентів рівень самоорганізації загалом покращився на 19,5%.

У ході аналізу результатів реалізації спецкурсу «Тайм-менеджмент студента коледжу» було виділено основні показники успішності: високий рівень успішності, ціннісне ставлення до феномену самоорганізації, спрямованість на набуття тимчасових орієнтацій, краща організація навчальної праці, висока мотивація, досягнення професійних та життєвих цілей найкоротшим шляхом.

За результатами проведеної дослідно-експериментальної роботи, виявлено гостру суперечність: більша кількість студентів визначає час як найважливішу цінність (90%), не вміючи його правильно розподіляти: вони мають труднощі з дотриманням режиму та плануванням свого часу (66%).

Отримані результати говорять про загальну тенденцію нестачі часу. Студентам не вистає вільного часу, вони зазнають великих навчальних навантажень, неефективно витрачають свій час: мала кількість годин приділяють режиму та розпорядку дня, при цьому збільшується кількість годин, що відводяться на підготовку до практичних занять та семінарів.

Аналіз даних показав, що брак часу став гірше позначатися на духовному житті та фізичному стані студентів. Студенти мають великі проблеми з організацією власного часу, проте питання часу для них є актуальним.

Ми вважаємо, що саме у студентському віці формується така важлива характеристика як індивідуальний спосіб самоорганізації часу життя. І це змушує

НУБІП України

вважати питання про вибір того чи іншого способу організації часу особливо значущим у подальшому розвитку дорослої особистості.

Найважливішим завданням коледжу є створення оптимальних психолого-педагогічних умов для самоорганізації часу студента, що дозволяють особистості самореалізовуватись та ціннісно самовизначатися у процесі навчання.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

Цінність нашого дослідження на відміну від проведених раніше досліджень із розглянутої проблематики полягає в наступному: уточнено педагогічну сутність технології «тайм-менеджмент»; виявлено компоненти (когнітивний, емотивний, діяльнісний), критерії (системність, аксіологічність, результативність), показники (знання, відносини, вміння), рівні самоорганізації навчальної діяльності (системно-темпоральний, ситуативно-темпоральний, фрагментарно-темпоральний); встановлені педагогічні умови ефективної самоорганізації навчальної діяльності студента коледжу: освоєння системи знань тайм-менеджменту; використання тайм-менеджменту як педагогічної технології; розвиток ціннісного ставлення до феномену самоорганізації; інтенсифікація процесу розвитку умінь самоорганізації часу; розроблено модель "Педагогічна технологія "тайм-менеджмент" як засіб самоорганізації навчальної діяльності студента коледжу"; взято участь у розробленні спецкурсу «Тайм-менеджмент студента коледжу».

Теоретична значимість результатів дослідження полягає у тому, що його результати сприяють розширенню понятійного апарату самоорганізації навчальної діяльності; визначенні статусу аксіологічного підходу до самоорганізації навчальної діяльності; конкретизації умінь самоорганізації та актуалізації моделі самоорганізації в освітньому процесі; збагаченню розвитку тайм-менеджменту як педагогічної технології, що розширює межі застосування отриманих теоретичних результатів.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що розроблені та апробовані педагогічні умови ефективного використання технології тайм-менеджменту можуть бути застосовані з метою формування загальнокультурних, загальнопрофесійних та професійних компетенцій у навчальному процесі, педагогічних практиках та самостійній роботі студентів; спецкурс «Тайм-менеджмент студента коледжу» може бути застосований у закладах професійної (професійно-технічної та фахової передвищої) освіти.

За результатами дослідно-експериментальної роботи можна зробити висновок про те, що після проведення занять за спецкурсом «Тайм-менеджмент студента коледжу», застосування прийомів тайм-менеджменту, самоменеджменту та майнд-менеджменту в організації навчальної діяльності, а

НУБІП України

також прийняття до уваги стилів діяльності студентів рівень їх самоорганізації загалом покращився на 19,5%.

Упродовж дослідно-експериментальної роботи виявлено, що рівень самоорганізації навчальної діяльності залежить від темпоральних умінь студента коледжу. У результаті аналізу результатів дослідження доведено, що у рамках педагогічної взаємодії педагогічна технологія «тайм-менеджмент» є аксіологічним ресурсом, що підвищує якість освіти.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алферов Ю.С. Местные органы управления образованием за рубежом: проблемы модернизации и реформирования / Ю.С. Алферов // Педагогика. – 1991. – № 6. – С. 92–99.

2. Амосов Н.М. Моделирование мышления и психики. – К.: Вид-во «Наукова думка», 1965. – 304 с. 3. Афанасьев В.Г. На пути к социальной кибернетике // Кибернетика и диалектика. М., 1978.

3. Бабенко Т. Формування особистості менеджера освіти // Директор школи. – 2007. – №21-22. – С.3-36.

4. Березняк Е. С. Руководство современной школой (Некоторые вопросы и проблемы). – К.: Радянська шк., 1977. – 168 с. – (Пед. б-ка).

5. Березняк Є. С. Реалізація принципу демократизації в управлінській діяльності директора школи / Є. С. Березняк. –.: ІСДО, 1996. – 64 с.

6. Бондар В.І. Теорія і технологія управління процесом навчання в школі / В.І.Бондар. – К.: Школяр, 2000. – 191 с.

7. Бондарь В.И. Управленческая деятельность директора школы. дидактический аспект. – К.: Рад. шк., 1987. – 160 с.

8. Васильченко Л.В. Управлінська культура і компетентність керівника – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – 176 с. – Б-ка журн. «Управління школою»; Вип. 3(51))

9. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Голов. ред. В. Т. Бусел, редактори-лексикографи: В. Т. Бусел, М. Д. Василега-Дерибас, О. В. Дмитрієв, Г. В. Латник, Г. В. Степенко. — К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.

10. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.: Перун, 2003. – 1440 с.

11. Верткии И.М. Как стать гением: Жизненная стратегия творческой личности. Беларусь, 1994. 51

12. Даниленко Л.І. Сучасні підходи до управління професійно-технічними закладами : навч.-метод. посіб. / Даниленко Л.І., Сергеева Л.М. та ін.; За заг. ред. В.В.Олійника. – К.: ТОВ «Егіс Плюс», 2007. – 104 с.

13. Дафт Р. Л. Менеджмент: 6-е изд. / Дафт Р. Л. — СПб.: Питер, 2007. — 864 с.

14. Дослідження парадигмальних підходів до управління стратегічними змінами на підприємствах. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&cad=rja&uact=8&ved=0CDQQFjAC&url=http%3A%2F%2F>

www.teacherjournal.com.ua/

15. Єльнікова Г.В. Наукові основи розпитку управління загальною середньою освітою в регіоні : Монографія / Єльнікова Г.В.. -К.: ДАККО, 1999.

- 303 с.

16. Єльнікова Г.В. Основи адаптивного управління. – Харків : Основа, 2004. – 121 с.

17. Зайченко І.В. Педагогіка. Навчальний посібник. – К.: Освіта України, КНТ, 2008. – 528 с.

18. Карамушка Л.М. Психологічні проблеми запровадження змін в освітніх організаціях // Вісник післядипломної освіти: збірник наукових праць. – Випуск 4 / Ред. кол.: В.В.Олійник (гол. ред.) та ін. – К.: Міленіум, 2007. – С. 172-178.

19. Кібанов А.Я. Управління персоналом організацій: Практикум. – М.: Инфра – М, 1999.

20. Конаржевский Ю. А. Совершенствование функций внутришкольного управления / Юрий Антонович Конаржевский. – Челябинск : ЧГИИ, 1988. – 133 с.

20. Краевский В. В. Методология педагогики: Пособие для педагогов-исследователей. – Чебоксары : Изд-во Чуваш. ун-та, 2001. – 244 с.

21. Лікарчук І. Л., До питання про методологічні засади освітнього менеджменту [Електронний ресурс] / І. Л. Лікарчук // Режим доступу:

<http://www.narodnaosvita.kiev.ua/>.

22. Луначек В.Е. Управління загальноосвітнім навчальним закладом з використанням комп'ютерних технологій / Автореф. дис. канд. пед. наук. – К., 2002. – 20 с. 53

23. Мазуха Д. С. Педагогіка: навч. посібник / Мазуха Д. С., Опанасенко Н. І. — К.: Центр навчальної літератури 2005.

24. Максимцов М. М. Менеджмент / М. М. Максимцов, А. В. Ігнат'єва — М., — 1998.

25. Мармаза О. І. Менеджмент в освіті: дорожня карта керівника / О. І. Мармаза. — Харків. — Основа, 2007. — 448 с.

26. Маслов В. І. Наукові основи та функції процесу управління загальноосвітніми навчальними закладами : навч. посіб. / Валентин Іванович

Маслов. – Т. : Астон, 2007. – 150 с. 36. Маслов В.И Система функциональных

знаний и умений директора общеобразовательной школы: Дис. канд. пед. наук. - К., 1979. - 189 с.

27. Маслов В. Принципи менеджменту в установах освіти / В. Маслов, В. Шаркунова // Освіта і управління — 1997. — № 4. — С. 77—84.

28. Мельников О. Ф. Основні моделі управління трудовими ресурсами / О. Ф. Мельников // Актуальні проблеми державного управління. — 2008. — № 2

(34). [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Apdu/2008_2/doc/5/01.pdf

29. Мельтухова Н. М., Михайленко Г. В. Світовий досвід управління освітньою галуззю / Мельтухова Н. М., // http://www.kbuva.kharkov.ua/e-book/tpdu/2011_3/doc/5/01.

30. Никитина О.Н. Социология образования: Учебно-методическое пособие. – М.: Мирос, 2002. –223 с. 41. О. І. Пархоменко-Куцевіл. Теоретико-

методологічні засади впровадження інноваційних методів управління

персоналом. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:

<http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2010-1/doc/3/02.pdf>

31. Олійник В. В. Наукові основи управління підвищення кваліфікації педагогічних працівників ПТО : монографія / В. В. Олійник. – К.: Міленіум, 2003. – 594 с.

32. Онишків З. М. Основи школознавства / З. М. Онишків — Т. : Навчальна книга — Богдан, 1999. — 96 с.

33. Основи наукових досліджень у соціальній роботі: Навч. посіб. / М.М. Букач, Т.С. Попова, Н.В. Клименюк; за ред. М.М. Букача. – Миколаїв: ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – 284 с.

34. Остапенко А. Профільне навчання як можливість одержання якісної освіти / А. Остапенко // Директор школи. – № 31-32. – 2007.

35. Островерхова Н. Нестандартні форми навчання // Директор школи. – № 40. – 2001.

36. Погребняк В. Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів у контексті реформування освіти / В. Погребняк, А. Ятченко, А. Котлова // Рідна школа. – 1995. – № 12. – С. 2–10.

37. Поживілова О. В. Розвиток систем підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в європейському регіоні та Україні (1990–2005 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / О. В. Поживілова. – К., 2006. – 18 с.

38. Павелків Р. Потапчук Т. Формування ідентичності в студентському віці. Нова педагогічна думка. 2011. С.77-80.

39. Панкратов А.Н. Саморегуляція психического здоров'я: Практическое руководство. Москва: Институт психотерапии, 2001. 352с.

40. Пантелеймоненко Ю.А., Тодорова І.С. Педагогічні умови розвитку у студентів мотивації навчання. 2012. URL : <http://dspace.uccu.org.ua / handle/123456789 / 531>

41. Пастушенко О.М. Самопрезентація особистості як соціальнопсихологічна проблема. Проблеми загальної та педагогічної психології. 2003. № 5(2). С.179-182.

42. Пасынкова Н.Б. Связь уровня тревожности подростков с эффективностью их интеллектуальной деятельности. Психологический журнал. 1996. № 1(17). С.169-174. 215

43. Пермінова Л. А. Використання методів активного навчання дорослих / Л. А. Пермінова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2010. – № 19. – С. 199–203. – (Серія «Педагогіка. Соціальна робота»).

44. Пінська О. Професійна мотивація як засіб підвищення ефективності учбової діяльності студентів. Проблеми трудової і професійної підготовки. 2009. № 14. С.111-115.

45. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи. 3-тє вид., випр. і доп. Київ : Каравела, 2011. 360 с.

46. Подшивайлов Ф.М. Психологічні чинники розвитку мотиваційної сфери особистості майбутнього психолога: автореферат дис. ... канд.. психол. наук. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015. 22 с.

47. Школа межами можливого: школа якою вона є / За ред. М. Мойсієнко. – К.: Шкільний світ, 2004. – 264 с.

48. Поташник М. М., Управление современной школой (В вопросах и ответах): пособие для руководителей образовательных учреждений и органов управления образованием / М. М. Поташник, А. М. Моисеев — М.: Новая школа, 1997. — С.43.

49. Про вищу освіту : Закон України : від 17.01.2002 р. № 2984-ІІ. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №20. – С. 506.

50. Приживара С. В. Управління як специфічний вид діяльності / С. В. Приживара // <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2012-1/doc/1/07.pdf>

51. Приходько Ю.О., Юрченко В.І. Психологічний словник-довідник.

Київ : Каравела, 2012. 328 с. 156. Прохоров А.О. Психические состояния и их проявления в учебном процессе. Казань, 1991. 364 с.

НУВБІП України

52. Роджерс К. Свобода учиться / К. Роджерс, Дж. Фрейберг. – М. : Смысл, 2012. – 528 с.

53. Равен Дж. Компетентность в современном обществе. Выявление, развитие и реализация / Дж. Равен . – М.: ЭКСМО, 2002. 53. Радзивіл О.

НУВБІП України

Шкільний менеджмент // Управління освітою. – 2007. – №14. – С.23-29.

54. Радчук Г.К. Психолого-педагогічні засади впровадження освітнього діалогу як інноваційної форми навчання студентів . Практична психологія та соціальна робота. 2012. № 1. С. 1-5. 159.

НУВБІП України

55. Реан А.А., Андреева Т.В., Киреева Н.Н. О ценностномотивационной сфере студентов - универсантов. Ананьевские чтения: Тезисы научно - практической конференции. Санкт-Петербург, 1999. 264с.

56. Ренька Б. М. Стратегічне планування в управлінні загальноосвітнім навчальним закладом / Б. М. Ренькас // Педагогічний процес: теорія і практика.

НУВБІП України

36. наукових праць. Вип. 2. – К.: Вид-во «ЕКМО», 2009. – С. 238-247.

57. Ренькас Б. М. Особливості управління ЗНЗ в умовах профільного навчання за. Автореферат канд. дис, Київ, 2011. 55

58. Репкін В.В., Репкіна Н.В. Формування психологічних механізмів учбової діяльності за допомогою розвиваючого навчання. Практична психологія та соціальна робота. 2009. № 1 (118). С.1-6.

НУВБІП України

59. Рожнова Т. Є. Управління професійно-технічним навчальним закладом на засадах інноваційних технологій: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06

НУВБІП України

Тетяна Євгенівна Рожнова. – К., 2012. – 285 с.

60. Рожнова Т.. Управлінські технології - засіб оптимізації управління вищим навчальним закладом. [Електронний ресурс] – Режим доступу до

ресурсу:

<http://eprints.zu.edu.ua/10065/1/%D1%81%D1%82%D0>

%B0%D1%82%D1%82%D1%8F_%D0%B2_%D0%91%D0%BE%D0%B
B%D0%B3%D0%B0%D1%80%D1%96%D1%8E.pdf

61. Романовський О.Г., Канівець М.В. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2013. Вип.34. С.193-197.

62. Рубинштейн С.Л. Проблемы общей психологии. Москва: Педагогика, 1973. 416 с.

63. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии : в 2 т. / С. Л. Рубинштейн. – М. : Педагогика, 1989. – Т. 2 – 328 с.

64. Рубинштейн С. Л. Бытие и сознание / С. Л. Рубинштейн. – М. : Изд-во АН СССР, 1957. – 328 с.

65. Рябченко В.І. Деякі концептуальні проблеми навчання та виховання студентів у сучасних вищих навчальних закладах України. Вища освіта України. 2005. № 3. С. 40-44.

66. Сандер Б. Управление системами образования: проблемы и тенденции / Б. Сандер // Перспективы. Вопр. образования. —1990. — № 2 — С. 90—108.

67. Семенов В. Д. Социально-педагогические проблемы управления учебно-воспитательным коллективом / В. Д. Семенов — Свердловск: СГПИ, 1979. — 76 с.

68. Сериков В. В. Образование и личность: теория и практика проектирования педагогических систем / В. В. Сериков. - М.: Логос, 1999. - 272 с.

69. Сметанський М.І. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів: Проблеми, шляхи розв'язання. Вища школа. 2004. № 4. С. 63-68.

218

70. Сметанський М.І. Педагогічні умови активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Наук. записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія. Вінниця, 2000. № 2. С. 7-12.

71. Сучасні новітні технології управління. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source>

72. Тодорцева Ю. В. Формування толерантності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Ю. В. Тодорцева. – Одеса, 2004. – 20 с.

73. Тарнавська Н. П., Пушкар Р. М. Менеджмент: теорія та практика: підручник для вузів. – Тернопіль: Карт/-бланк, 1997. – с. 134-141, 146-147, с. 134-141, 146-147 63. Теорія і методика професійної освіти [Текст] : навч. посіб. / [З. Н. Курлянд та ін.] ; за ред. д-ра пед. наук, проф. З. Н. Курлянд. - К. : Знання, 2012. - 390 с.

74. Теплов Б. М. Практическое мышление // Б. М. Теплов // Хрестоматия по общей психологии. Психология мышления. – М.: Изд-во МГУ, 2012. – С. 147.

75. Тищенко В. М. Викладач вищої школи : феномен професії / В. М. Тищенко. – Д. : Сполум, 2006. – 396 с.

76. Тодосова Г. І. Шляхи розвитку державно-громадського управління освітою в Україні: європейський досвід та українська реальність / Г. І. Тодосова — Головне управління освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради, 2012

77. Управление школой: словарь-справочник руководителя образовательного учреждения / Под. ред. А. М. Моисеева, А. А. Хвана. – М.: Педагогическое общество России, 2005. – С.153–154.

78. Фатхутдинов Р. А. Инновационный менеджмент / Р. А. Фатхутдинов. – М.: ЗАО Бизнес школа «Интер – Синтез», 2000. – С. 428-431.

79. Фатхутдинов Р. А. Система менеджмента / Р. А. Фатхутдинов — М., 1996.

80. Федорчук В. М. Шляхи модернізації викладання педагогічних дисциплін у зв'язку з входженням України в європейський освітній простір

/ В. М. Федорчук, Е. І. Федорчук // Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. [«Україна – суб'єкт європейського освітнього простору»], (м. Київ, 24–25 травня 2005 р.) / Європ. університет. – К. : Європ. університет, 2005. – С. 55–59.

81. Фрицюк В.А. Формування мотивації професійного саморозвитку майбутніх педагогів у творчому освітньому середовищі ВНЗ. Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2016. № 6. С.107-113.

82. Хорев І. О. Діяльність викладача як суб'єкта освітнього процесу / І. О. Хорев // Проблеми освіти : наук.-метод. зб. / НМЦ вищої освіти Міністерства освіти і науки України. – К. : НМЦ вищої освіти Міністерства освіти і науки України, 2004. – Вип. 37. – С. 121–127.

83. Хлебнікова Т. М. Оцінка ефективності підготовки магістрів в умовах післядипломної освіти / Т. М. Хлебнікова // Педагогіка і психологія : зб. наук. пр. / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х. : Харк. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, 2004. – Вип. 26, Ч. 1. – С. 140–146.

84. Хриков Є. М. Управління навчальним закладом: навч. посіб. / Є. М. Хриков — К.: Знання, 2006. — 365 с.

85. Хриков Є. Управління навчальним закладом: навчальний посібник / Є. Хриков. — К.: Знання, 2006. — 365 с.

86. Хриков Є.Н. Методологічна функція законів та закономірностей педагогічної науки у історико-педагогічних дослідженнях / Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Випуск 40. – Херсон: ХДУ, 2005. – С. 37–42.

87. Черенщикова Д.В. Трансформація вищої освіти в контексті суб'єктно-вчинкової парадигми. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України. 2010. № 12(3). С.408-414.

88. Чукавіна Т. Е. Психологічні особливості професійного удосконалення викладачів вищої школи / Т. Е. Чукавіна // Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. [«К. Д. Ушинський і сучасність : пріоритетні напрямки розвитку професійної освіти»], (Одеса, 21–22 жовт. 2004 р.) / Південноукр. держ. пед. ун-т

89. Шаркунова В.В. Соціальне управління та концепції педагогічного менеджменту в загальноосвітній школі / Автореф. дис. канд. пед. наук. – К., 1998. – 16 с. 75. Boone R. G. Education in the United State: its history from the earliest settlements. – Ayer Publishing, 1971. – 410 p

90. Шевченко В. М. Особливості формування механізмів державного управління навчальними закладами в умовах євроінтеграції та інноваційного розвитку України / В. М. Шевченко — Дніпропетровський ун-т економіки та права, 2012

91. Шевченко Н.Ф., Шевченко А.І. Успішність студентів як проблема педагогіки вищої школи. Вісник Запорізького національного університету : Педагогічні науки. 2009. С. 215-219.

92. Шиян Н. Шляхи вдосконалення процесу і змісту освіти у вищій педагогічній школі / Н. Шиян // Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Полтава, 2001. – Вип. 1. – С. 176–181.

93. Яблонський А.І. Психолого-педагогічні умови формування мотиваційної готовності майбутніх учителів до професійної діяльності : автореферат дис. ... канд. психол. наук. Київ, 2013. 188 с.

94. Яковець Н. І. Підготовка вчителів в умовах Болонського процесу і переходу до суспільства знань / Н. І. Яковець // Наук. зап. Ніжин. державного педагогічного ун-ту ім. М. Гоголя. – Ніжин : НДПУ ім. М. Гоголя, 2004. – Вип. 3. – С. 10–14. – (Серія «Психолого-педагогічні науки»).

95. Якунин В. А. Обучение как процесс управления: Психологические аспекты // В. А. Якунин — Л.: ЛГУ, 1988 — 160 с.

96. Ярмаченко М. Д. Основні педагогічні категорії / М. Д. Ярмаченко // Педагогіка і психологія. – К. : Педагогічна думка, 1998. – № 4 (21). – С. 5–11

Додаток А

Опитувальник «Діагностика особливостей самоорганізації»

ІНСТРУКЦІЯ. Точність результатів залежатиме від ступеня Вашої відвертості. Затвердження, що пропонуються Вам, не є правильними або неправильними, а лише констатують певні відмінності в діяльності людей. Уважно прочитайте

кожне твердження та, оцінивши ступінь своєї згоди або незгоди з ним за наведеною нижче шестибальною шкалою, впишіть отримані бали у вільний осередок праворуч від номера відповідного твердження на «Бланку відповідей».

не згоден повністю частково згоден швидше не згоден швидше згоден згоден повністю повністю частково чим згоден чим згоден частково згоден

1. У мене є чітке уявлення про те, що хочу отримати від життя

2. Я намагаюся подумки випереджати події, прогнозуючи можливі наслідки своїх дій

3. Я систематично контролюю результати своєї діяльності

4. Я можу діяти не дивлячись або навіть всупереч своєму миттєвому емоційному спонуканню

5. Я намагаюся не брати участь у ризикованих заходах
6. Ставлячи перед собою мету, я яскраво, у всіх деталях представляю результат її здійснення

7. Якщо у мене не вистачає можливостей для досягнення поставленої мети, то

я насамперед спрямовую свої зусилля на створення цих можливостей
8. Я успішно долаю ситуативні бажання, які відволікають мене від поставленої мети

9. Намагаюся без особливої потреби нічого у своєму житті не змінювати

10. До вибору своїх життєвих цілей я підходжу усвідомлено, не шкодуючи на

НМБІП Учняици

це часу

69

11. Ставлячи перед собою мету, я визначаю крайні терміни її досягнення

12. Я складаю план роботи на тиждень, використовуючи тижневик, спеціальний блокнот

13. Я відстежую ступінь збігу проміжних та кінцевих результатів із раніше запланованими

14. Я легко мобілізую власні сили для подолання перешкод, що виникають на шляху до поставленої мети.

15. Я легко переношу зміни правила чи умови життєдіяльності

16. Поставивши собі за мету, я визначаю конкретний спосіб оцінки свого просування до неї

17. Я регулярно аналізую свою діяльність та її результати

18. Я формулюю для себе цілі, яких повинен досягти найближчим часом

19. Я намагаюся виявити основні фактори, що дозволили досягти мені успіху, щоб використовувати їх надалі

20. Я можу вплинути на свій стан та діяльність за допомогою свідомої зміни свого ставлення до ситуації

21. Я легко освоююся у новому колективі

22. У мене часто виникають питання про сенс того, чим я займаюся

23. Наприкінці дня я аналізую, де і з яких причин я дарма втратив час

24. Я вирішую проблеми послідовно, крок за кроком

25. Я володію такою якістю як наполегливість

26. Я без особливих зусиль пристосовуюся до зміни ситуації

27. Приймаючи рішення, я намагаюся розглянути всі можливі варіанти

28. Плануючи свою діяльність, я відразу встановлюю критерії, яким визначатиму ступінь здійснення плану

29. Я планую свою роботу наступного дня

30. Я періодично проводжу оцінку своєї діяльності

31. Я без особливих зусиль підпорядковую свої дії прийнятим мною

НУБІП України

рішенням

32. Я бентежусь, коли стаю «центром уваги»

33. Ставлячи перед собою мету, я визначаю - чи є у мене все

необхідні можливості для її досягнення

34. Я контролюю всі свої дії

35. Несподіванки вибивають мене з «колії»

36. Для фіксації доручень, завдань та прохань я використовую

певну систему

37. Ставлячи перед собою довгострокову мету, я розбиваю її на ряд

проміжних

38. Я шукаю причини відхилень досягнутих результатів від раніше

запланованих

39. Перешкоди на шляху до мети мобілізують мене, надаючи сили

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України